

Správa
o stave a úrovni pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania
na gymnáziu v školskom roku 2018/2019 v SR

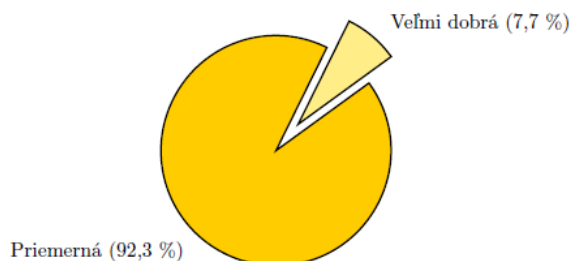
Komplexné inšpekcie zamerané na zistenie stavu a úrovne pedagogického riadenia, výchovno-vzdelávacieho procesu a podmienok výchovy a vzdelávania boli vykonané na **13** gymnáziách (G), to je 2,5 % z celkového počtu G v SR. Z nich boli **2** G cirkevné. Okrem škôl s vyučovacím jazykom slovenským išlo o **1** G s jazykom maďarským, **1** G so slovenským a maďarským a **1** bilingválne G, kde bola druhým vyučovacím jazykom angličtina. Predmetom kontroly boli študijné odbory – gymnázium v štvorročnom a osemročnom vzdelávacom programe a gymnázium – bilingválne štúdium v päťročnom vzdelávacom programe.

Hodnotenie škôl vychádzalo z priamych pozorovaní na vyučovacích hodinách, zo zovšeobecnených zistení z dotazníkov zadaných riaditeľom škôl, ostatným pedagogickým zamestnancom a žiakom. Inšpektori tiež čerpali informácie z riadených rozhovorov so žiakmi a pedagogickými zamestnancami aj z pedagogickej a ďalšej dokumentácie spolu s prehliadkou priestorov škôl a ich vybavenia.

Riadenie školy

Pri kontrole a hodnotení oblasti riadenia vychádzala ŠŠI z posudzovania a uplatňovania školských vzdelávacích programov, vnútorného systému kontroly a hodnotenia, pedagogického riadenia, klímy a kultúry školy ako i služieb školy. Veľmi dobrú úroveň riadenia dosiahlo 1 G¹, priemernú 12 G.

Graf č. 1 *Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia riadenia školy*

Pozitívne zistenia z oblasti riadenia škôl

- zaangažovanosť žiakov v školských a mimoškolských aktivitách a veľmi dobrá úroveň ich realizácie

Negatívne zistenia z oblasti riadenia škôl

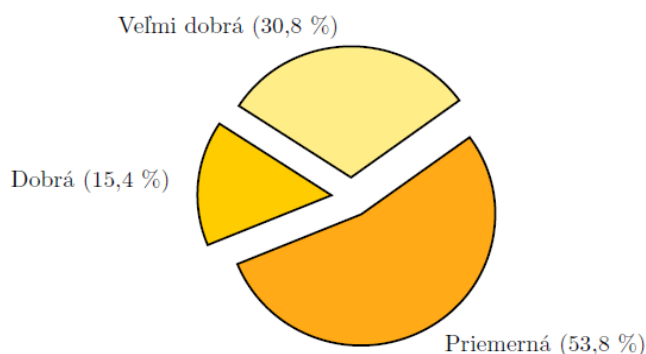
- nevyužitie možností na kvalitnú činnosť predmetových komisií v oblasti riešenia výchovno-vzdelávacích problémov a efektívnosti interného vzdelávania
- laxný postoj k realizácii vnútornej kontroly ako nástroja s potenciálom zvyšovať úroveň riadenia a kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu s priamym dopadom na rozvíjanie kompetencií žiakov

¹ Gymnázium, Ul. C. Daxnera 88/3, Vranov nad Topľou

- neefektívnosť vnútroškolskej kontroly v polovici škôl a nedostatočná kontrola akceptovania z nej vyplývajúcich opatrení vo viac ako troch štvrtinách kontrolovaných škôl

Školské vzdelávacie programy (ŠkVP) – základné dokumenty školy, ktoré v podstatnej miere určujú výchovu a vzdelávanie – vychádzali na všetkých školách zo štátnych vzdelávacích programov (ŠVP) pre stupeň vzdelania ISCED 2A a ISCED 3A. Ich vypracovanie malo veľmi dobrú úroveň na 4 G², dobrú na 2 a priemernú úroveň na 7 G.

Graf č. 2 *Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia školských vzdelávacích programov*

Pozitívne zistenia z kontrolovaných školských vzdelávacích programov

- využitie disponibilných hodín na modifikáciu učebného plánu školy umožňujúce široký výber špecifikácie vzdelania podľa záujmu a profesijnej orientácie žiakov

Negatívne zistenia z kontrolovaných školských vzdelávacích programov

- nekompletné rozpracovanie učebných štandardov do učebných osnov časti vyučovacích predmetov vo viac ako polovici subjektov

Svojou **štruktúrou** ŠkVP korešpondovali so ŠVP. V ŠkVP 3 G³ neboli zakomponované dodatky vydané k ŠVP. Na bilingválnom G⁴ ŠkVP netvoril ucelený dokument so zachovaním štruktúry v súlade s právnym predpisom. Tento nedostatok bol spôsobený absenciou legitímneho ukotvenia školy v systéme bilingválneho vzdelávania, keďže škola nepostupovala ani podľa ŠVP pre gymnáziá s dvoma vyučovacími jazykmi, ani na základe medzinárodnej dohody a ani podľa projektu experimentálneho overovania bilingválnej formy vzdelávania v stredných školách. Napriek tomu, že sa vzdelávanie neuskutočňovalo na základe medzinárodnej dohody (dokument o nej nepredložil zriaďovateľ ani MŠVVaŠ SR), ministerstvo školstva každý rok, na žiadosť riaditeľa školy, vymenúvalo predsedu školskej maturitnej komisie v zmysle právneho predpisu pre triedy s bilingválnym vzdelávaním vytvorenými na základe medzinárodnej dohody. Z nejasnej situácie vznikli nedostatky pri vypracovaní učebného plánu (UP), ktorý netvoril dokument so zachovaním štruktúry v súlade s rámcovým učebným plánom (RUP) príslušného štátneho vzdelávacieho programu (ŠVP).

² Cirkevná spojená škola MARIANUM, Ul. biskupa Királyja 30, Komárno; Gymnázium Andreja Sládkoviča, Komenského 18, Banská Bystrica; Gymnázium, Hradná 23, Liptovský Hrádok; Gymnázium, Ul. C. Daxnera 88/3, Vranov nad Topľou

³ Gymnázium, Senecká 2, Pezinok; Gymnázium Boženy Slančíkovej Timravy, Haličská cesta 9, Lučenec; Gymnázium Ludovíta Štúra, Hronská 1467/3, Zvolen

⁴ Bilingválne gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany

ŠkVP všetkých škôl vytvárali predpoklady na realizáciu výchovy a vzdelávania v súlade so ŠVP, napriek tomu vo viac ako polovici škôl⁵ (61,5 %) to tak nebolo. Dôvodom boli nedostatky vo vypracovaní učebných plánov alebo učebných osnov, resp. ich realizácii vo výchovno-vzdelávacom procese. Ako základný dokument školy spôsobom a úrovňou vypracovania predstavoval strategicky významný dokument vo väčšine G. V 3 subjektoch⁶ jeho vypracovanie túto úroveň nemalo.

Školy vymedzili **vlastné ciele** a poslanie výchovy a vzdelávania zamerané na rozvíjanie všeobecných a špecifických kompetencií smerujúcich k vytváraniu predpokladov celoživotného vzdelávania, k podpore jazykového vzdelávania a ku kvalitnej príprave na vysokoškolské štúdium, v cirkevných školách s akcentom na kresťanské hodnoty. V 1 z nich⁷ k pedagogickým stratégiám patrilo tzv. dvojohňiskové vzdelávanie založené na diferencovanom prístupe k žiakom, ktoré sa ale preukázalo len na polovici hospitovaných vyučovacích hodín. Na všetkých G stanovenie cieľov zodpovedalo reálnym podmienkam škôl. Súčasť ŠkVP tvorili informácie o ukončovaní štúdia, o možnosti a podmienkach vydania vysvedčenia o maturitnej skúške ako dokladu o získanom stupni vzdelania. Odlišnú podobu malo ukončovanie štúdia na bilingválnom G⁸. Z predmetu anglický jazyk (ANJ) vykonávali len externú časť a písomnú formu internej časti (PFIC), ústnu formu internej časti (ÚFIČ) nevykonávali. Z novovytvoreného predmetu anglický jazyk a literatúra žiaci konali ÚFIČ a aj ďalšiu PFIC. Obsah tejto PFIC určil riaditeľ školy na návrh predmetovej komisie. Z voliteľných predmetov vyučovaných v druhom vyučovacom jazyku žiaci tiež vykonávali okrem ÚFIČ aj PFIC s obsahom určeným rovnakým postupom, takže v porovnaní s inými bilingválnymi G vykonávali niektoré časti maturitnej skúšky navyše.

Učebné plány akceptovali RUP v počte týždenných vyučovacích hodín a zaradení predmetov do vzdelávacích oblastí okrem 1 G, v ktorom⁹ neuviedli kurzovú formu vyučovania s príslušnou časovou dotáciou. Organizácia vyučovania vychádzajúca z vlastných poznámok k UP nebola jasne a ucelene určená v 5 subjektoch¹⁰ (39 %). Vo vlastných poznámkach chýbali informácie o delení tried na skupiny, o podmienkach spájania žiakov do skupín v súlade s RUP, alebo poznámky k RUP neboli dodržiavané (nedelenie tried na vyučovaní cudzích jazykov pri vyššom ako RUP stanovenom počte žiakov), prípadne vlastné poznámky absentovali. Školy využívali disponibilné hodiny v súlade so svojou profiláciou a deklarovými cieľmi vzdelávania, v cirkevných sa v najvyššom rozsahu zvýšila hodinová dotácia predmetu náboženstvo. Najčastejšie posilňovanými vzdelávacími oblasťami boli *človek a spoločnosť*, *človek a príroda*, *matematika a práca s informáciami*, v čom školy vychádzali v ústrety preferenciám žiakov, ako to potvrdzujú aj počty žiakov konajúcich maturitnú skúšku z predmetov týchto vzdelávacích oblastí v predchádzajúcom školskom roku, kedy ústnu maturitu absolvovalo spolu 1 119 žiakov. Z jedného voliteľného predmetu v oblasti človek a príroda ÚFIČ konalo 268 žiakov (24 %), z dvoch voliteľných predmetov 286 (26 %) žiakov. Z matematiky a práce s informáciami to bolo 229 (21 %) z jedného voliteľného predmetu a 146 (13 %) z dvoch. Voliteľný predmet maturitnej skúšky z oblasti človek a spoločnosť si vybralo 324 (29 %) žiakov a dva predmety 263 (24 %). Dobrovoľnú maturitu z jedného predmetu vykonalo 82 (7 %) žiakov, z dvoch predmetov 3 žiaci. Medzi jednotlivými G nebol výrazný

⁵ Gymnázium, Senecká 2, Pezinok; Spojenáj škola sv. Františka z Assisi, Karloveská 32, Bratislava; Gymnázium Janka Matúšku, Štvrť SNP 1004/34, Galanta; Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky; Gymnázium, Jablonská 301/5, Myjava; Gymnázium Boženy Slančíkovej Timravy, Haličská cesta 9, Lučenec; Gymnázium Ludovíta Štúra, Hronská 1467/3, Zvolen; Gymnázium – Gimnázium, Zoltána Fábryho 1, Veľké Kapušany

⁶ Gymnázium Janka Matúšku, Štvrť SNP 1004/34, Galanta; Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky; Gymnázium – Gimnázium, Zoltána Fábryho 1, Veľké Kapušany

⁷ Spojenáj škola sv. Františka z Assisi, Karloveská 32, Bratislava

⁸ Bilingválne gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany

⁹ Gymnázium Boženy Slančíkovej Timravy, Haličská cesta 9, Lučenec

¹⁰ Gymnázium Janka Matúšku, Štvrť SNP 1004/34, Galanta; Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky; Gymnázium Boženy Slančíkovej Timravy, Haličská cesta 9, Lučenec; Gymnázium Ludovíta Štúra, Hronská 1467/3, Zvolen; Gymnázium – Gimnázium, Zoltána Fábryho 1, Veľké Kapušany

rozdiel v preferenciách predmetov jednotlivých vzdelávacích oblastí z hľadiska voľby na maturitnú skúšku.

Súčasťou UP niektorých G boli novovytvorené predmety. V bilingválnych triedach išlo zväčša o predmety spojené s jazykom, literatúrou a reáliami krajín, jazyky ktorých boli v škole druhým vyučovacím jazykom, v ostatných prevažovali predmety spojené s finančnou gramotnosťou, v 1 subjekte zaviedli predmet mediálna výchova. V inom subjekte¹¹ bolo pri kontrole UP zistené, že nedodržiaval počet predmetov (min. 3), ktoré mali byť v bilingválnych triedach vyučované v druhom vyučovacom jazyku. Špecificky vymedzený UP mali na ďalšom G¹². Disponibilné hodiny boli využité najmä na voliteľné predmety, čím umožnili žiakom rozvíjať poznanie prostredníctvom vlastnej vzdelávacej stratégie. Pedagógovia stratégiu vo veľkej miere podporovali efektívnym využívaním didaktických pomôcok a prostriedkov informačno-komunikačných technológií (IKT) v procese edukácie, čo sa preukázalo i počas priamych pozorovaní na vyučovacích hodinách.

Jedným z najčastejších nedostatkov v kontrolovaných oblastiach fungovania škôl identifikovaných ŠŠI boli negatívne zistenia vo vypracovaní a uplatňovaní **učebných osnov** (UO). UO niektorých vyučovacích predmetov neboli rozpracované v rozsahu podľa UP v 2 školách¹³. V oboch išlo o predmet matematika (nižší počet vyučovacích hodín ako stanovoval ŠVP). Rozpracovanie UO v súlade so vzdelávacím štandardom nebolo zrealizované v 7 subjektoch¹⁴. Nedostatky sa vyskytovali vo vypracovaných UO viacerých predmetov nerozpracovaním najmenej v rozsahu vzdelávacieho štandardu. Na 1 G¹⁵ nedostatky spočívali v nevypracovaní UO pre voliteľné predmety a v používaní vytlačených štandardov bez rozdelenia obsahu do ročníkov. Na inom¹⁶ bol zistený rozpor medzi vzdelávacím štandardom občianskej náuky a UO predmetu, niektoré témy v UO predmetu absentovali. V ďalších 2 zo škôl¹⁷ nerealizovali experimentálne činnosti v chémii.

Realizáciu **prierezových tém** uvádzali G najčastejšie formou zapracovania do obsahu učiva niektorých predmetov 4-ročného, 5-ročného, resp. 8-ročného vzdelávacieho programu (*osobnostný a sociálny rozvoj* – 85/86 % škôl realizovalo touto formou, *enviromentálna výchova* – 77/71 %, *mediálna výchova* – 69/71 %, *multikultúrna výchova* – 85/86 %). Tému *ochrana života a zdravia* realizovali kurzami 31/29 % a kombináciou viacerých foriem 69/71 %. Niekde¹⁸ pre enviromentálnu výchovu využili formu projektu v rámci stredoškolskej odbornej činnosti. Kontrola UO ukázala, že v niektorých školách¹⁹ bolo zapracovanie nedôsledné, niekedy celkom formálne (na 1 G uvádzali už neaktuálne prierezové témy). Kým v 2 subjektoch²⁰ realizáciu prierezových tém v ŠkVP neuviedli, v iných²¹ navyše realizovali ďalšie prierezové témy – *prezentačné zručnosti, regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra, dopravná výchova* tiež zakomponovaním k vhodným témam vo viacerých predmetoch alebo formou projektov, kurzov a rôznych aktivít.

¹¹ Gymnázium Janka Matúšku, Štvrť SNP 1004/34, Galanta

¹² Gymnázium Ludovíta Štúra, Hronska 1467/3, Zvolen

¹³ Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky; Gymnázium, Jablonská 301/5, Myjava

¹⁴ Spojená škola sv. Františka z Assisi, Karloveská 32, Bratislava; Gymnázium, Senecká 2, Pezinok; Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky; Gymnázium, Jablonská 301/5, Myjava; Gymnázium Ludovíta Štúra, Hronska 1467/3, Zvolen; Bilingválne gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany; Gymnázium – Gimnázium, Zoltána Fábryho I, Veľké Kapušany

¹⁵ Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky

¹⁶ Bilingválne gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany

¹⁷ Spojená škola sv. Františka z Assisi, Karloveská 32, Bratislava; Gymnázium, Senecká 2, Pezinok

¹⁸ Gymnázium, Hradná 23, Liptovský Hrádok

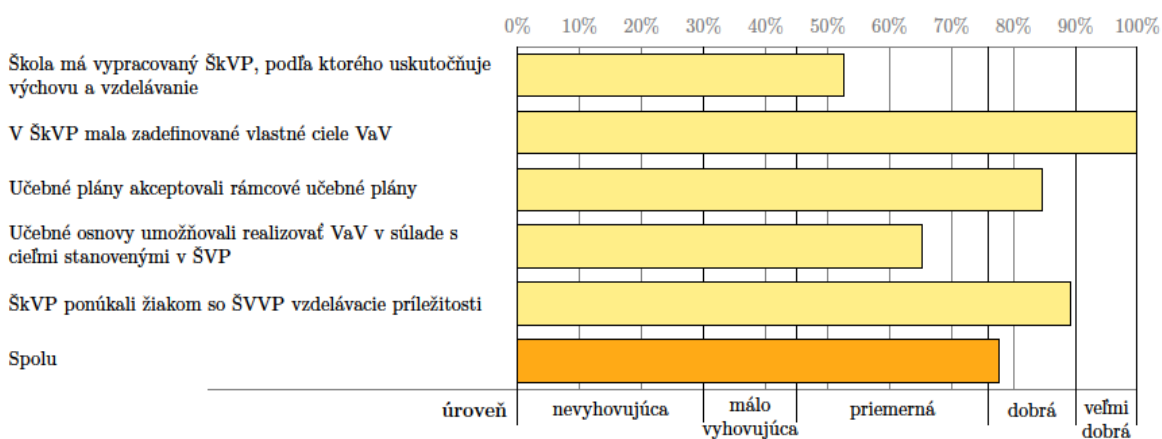
¹⁹ Gymnázium, Jablonská 301/5, Myjava; Gymnázium, Hradná 23, Liptovský Hrádok; Bilingválne gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany

²⁰ Gymnázium, Senecká 2, Pezinok; Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky

²¹ Gymnázium Boženy Slančíkovej Timravy, Haličská cesta 9, Lučenec; Gymnázium, Jablonská 301/5, Myjava; Gymnázium – Gimnázium, Zoltána Fábryho I, Veľké Kapušany

V ŠkVP školy deklarovali úpravu vzdelávacích podmienok **žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami** (ŠVVVP). Odborné služby zaisťovali výchovní poradcovia spolupracou so zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie, školy pri vzdelávaní postupovali podľa ich individuálnych potrieb. Vychádzajúc z diagnostiky a odporúčaní v školách vypracovali individuálne výchovno-vzdelávacie programy. V 1 subjekte²² sa vzdelávali 2 žiaci zapojení do projektu APROGEN (Alternatívny projekt edukácie nadaných). Ich aktivitu, výrazné komunikačné danosti a všeobecné kompetencie učitelia v procese edukácie podporovali najmä kladením rozširujúcich otázok, čo zaznamenali aj školskí inšpektori počas priamych pozorovaní. Žiak so všeobecným intelektovým nadaním²³ s dlhodobými nadpriemernými výsledkami mal umožnené akcelerované vzdelávanie (absolvovanie 1. a 2. ročníka v priebehu jedného školského roka a postup v biológii a chémii podľa osnov vyššieho ročníka prostredníctvom voliteľných seminárov a cvičení v triedach vyššieho ročníka). Učitelia i rodičia pozitívne hodnotili činnosť školského psychológa na 1 G²⁴, na ďalšom zhl'adom na vysoký počet žiakov so ŠVVVP plánujú zriadiť pracovnú pozíciu školského psychológa alebo špeciálneho pedagóga.

Graf č. 3 Hodnotenie vypracovania školských vzdelávacích programov

Zapracovanie **Národného štandardu finančnej gramotnosti** (NŠFG) do ŠkVP sa uskutočňovalo implementáciou do UO vybraných predmetov alebo zavedením nových predmetov ako ekonomika, finančná gramotnosť ap., ale uplatňovanie NŠFG v edukácii malo viacero slabých miest. V 1 subjekte²⁵ išlo len o formálne zapracovanie. Časť škôl ho neimplementovala komplexne – v zapracovaní v uvádzaných UO chýbali niektoré témy a čiastkové kompetencie²⁶, v 1 subjekte²⁷ verziu 1.1 uplatňovali len prostredníctvom voliteľného predmetu v poslednom ročníku v alternácii s iným predmetom, verziu 1.2 vôbec nezpracovali a finančné vzdelávanie zabezpečovali len prostredníctvom prednášok a besied na niektoré témy. V ďalších 2 G²⁸ táto verzia tiež nebola zapracovaná a verziu 1.1 implementovali len čiastočne. Iný subjekt²⁹ uvádzal témy vhodné na rozvíjanie finančnej gramotnosti v UO vybraných predmetov bez uvedenia konkrétnej náplne, čiastkovej kompetencie, či poznatkov a zručností, ktorých osvojenie by mali žiaci preukázať. Aj novovytvorený predmet³⁰ bol len

²² Gymnázium Ľudovíta Štúra, Hronska 1467/3, Zvolen

²³ Gymnázium Andreja Sládkoviča, Komenského 18, Banská Bystrica

²⁴ Gymnázium Boženy Slančíkovej Timravy, Haličská cesta 9, Lučenec

²⁵ Gymnázium Andreja Sládkoviča, Komenského 18, Banská Bystrica

²⁶ Gymnázium Janka Matúšku, Štvrť SNP 1004/34, Galanta; Gymnázium, Hradná 23, Liptovský Hrádok; Bilingválne gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany

²⁷ Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky

²⁸ Gymnázium Andreja Sládkoviča, Komenského 18, Banská Bystrica; Gymnázium Janka Matúšku, Štvrť SNP 1004/34, Galanta

²⁹ Gymnázium – Gimnázium, Zoltána Fábryho 1, Veľké Kapušany

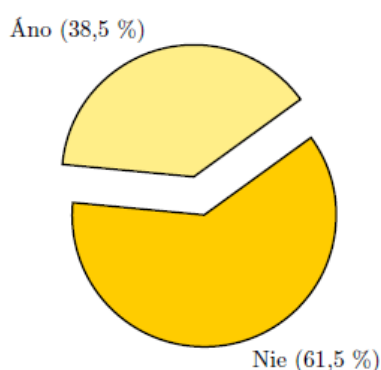
³⁰ finančná a poisťovná matematika v 5. ročníku na Bilingválnom gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany

voliteľným a neabsolvovali ho všetci žiaci. Napriek tomu výsledky žiakov tejto i ďalšej školy, ktoré nerozpracovali obe verzie NŠFG do edukácie žiakov kompletne, boli v súťažiach v oblasti finančnej gramotnosti výborné³¹, čo mohlo byť výsledkom kvalitných mimovyučovacích podujatí a záujmu jednotlivcov o vzdelávanie sa v tejto oblasti. Rozvíjanie finančnej gramotnosti bolo na 4 G³² ovplyvnené absenciou koordinátora pre finančnú gramotnosť, pritom v 1 z nich³³ plán implementácie vypracovala učiteľka občianskej náuky v spolupráci s ďalšími pedagógmi. Pozitívom bolo realizovanie projektu „GENIUS – Mladí podnikatelia v európskych školách“ v rámci programu Erasmus+, ktorého koordinátorskou školou bolo 1 z G³⁴. Jeho žiaci spolupracovali so žiakmi 4 zahraničných partnerských škôl na podnikateľských zámeroch. Cieľom bolo oboznámenie sa so situáciou na trhu práce v EÚ a získanie skúseností, ktoré by pomohli nájsť si uplatnenie. Výsledkom projektu boli učebné materiály z oblasti podnikania, ktoré G plánovalo zahrnúť do školského kurikula v predmetoch etická výchova a občianska náuka. V tejto i iných školách³⁵ realizovali prednášky a besedy s odborníkmi z finančných inštitúcií ako PARTNERS GROUP SK, OVB, nadáciou OTP READY atď.

Pedagogické rady a rady škôl prerokovali ŠkVP a riaditelia ho zverejnili na webových sídlach. Najpodstatnejšie informácie sa nachádzali aj na školských nástenkách, ŠkVP boli zvyčajne k dispozícii aj na sekretariátoch G.

Školské vzdelávacie programy boli na dobrej úrovni (78 %).

Graf č. 4: *Realizácia výchovy a vzdelávania podľa ŠVP prostredníctvom ŠkVP*

Podstatným činiteľom riadenia školy determinujúcim kvalitu výchovy a vzdelávania bolo plánovanie a vykonávanie kontroly a hodnotenia zameraných najmä na úroveň kompetencií žiakov a ich výchovno-vzdelávacie výsledky hodnotené vo vzájomných súvislostiach s vyučovacou činnosťou pedagógov.

Školy mali vypracované **systemy kontroly a hodnotenia žiakov**, ktoré obsahovali súbor postupov, foriem a metód hodnotenia opierajúci sa o metodický pokyn na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl. Systém kontroly a hodnotenia väčšinou predstavoval samostatnú internú smernicu, bol súčasťou školského poriadku alebo tvoril prílohu k UO jednotlivých predmetov. Výpovedná stránka a kvalita spracovania dokumentu mala nedostatky na 4 G, išlo vo veľkej miere o formálne a veľmi všeobecné deklarácie, resp. kontrolný systém nebol spracovaný komplexne, chýbalo zjednotenie kritérií hodnotenia niektorých vyučovacích predmetov. Plány kontrolnej a hospitačnej činnosti zväčša pokrývali všetky oblasti výchovy

³¹ Bilingválne gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany: Finančná olympiáda – 1. miesto v národnom kole; Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky: Finančná olympiáda – 2. miesto v národnom kole, Ekonomická olympiáda pre stredoškôľakov - 1. a 3. miesto v krajskom kole;

³² Gymnázium Boženy Slančíkovej Timravy, Haličská cesta 9, Lučenec; Gymnázium Andreja Sládkoviča, Komenského 18, Banská Bystrica; Gymnázium – Gimnázium, Zoltána Fábryho 1, Veľké Kapušany

³³ Gymnázium, Ul. C. Daxnera 88/3, Vranov nad Topľou

³⁴ Gymnázium, Jablonská 301/5, Myjava

³⁵ Gymnázium Ludovíta Štúra, Hronská 1467/3, Zvolen; Gymnázium Boženy Slančíkovej Timravy, Haličská cesta 9, Lučenec; Gymnázium, Jablonská 301/5, Myjava

a vzdelávania, ich realizácia však nebola v 5 školách³⁶ dôsledná – všeobecne určený obsah a ciele kontroly, neuvedené konkrétne termíny, závery z kontroly prerokované sporadicky, bez analýzy príčin nedostatkov, a tak nevytvárali predpoklady na efektívnosť a účinnosť kontroly a hodnotenia. Niektorí vyučujúci neuplatňovali platné stupne klasifikácie a hodnotenia, frekvencia klasifikácie bola niekedy nedostatočná. Transparentnosť hodnotiaceho systému bola v 1 subjekte³⁷ zabezpečená jeho kompletným zverejnením na webovom sídle školy. Pri výraznom zhoršení prospechu alebo správania G kontaktovali s upozornením zákonných zástupcov.

Vnútny systém **kontroly a hodnotenia pedagogických zamestnancov** mali vypracovaný s výnimkou 3 subjektov vo všetkých školách, riadiaci zamestnanci vychádzali z plánov kontroly, ale výrazne nedostatočné bolo jej uplatňovanie po stránke rozsahu i kvality až v 11 subjektoch³⁸ (85 %). Hospitačná činnosť sa zameriavala na hodnotenie obsahu, rozsahu preberanej témy, časovú štruktúru hodiny, efektívnosť využívania materiálo-technických prostriedkov a hodnotenie uplatnených foriem a metód práce učiteľa. Predmetom priamych pozorovaní nebolo cielené sledovanie a posúdenie miery osvojenia vzdelávacích spôsobilostí a úrovne prejavovaných vedomostí a zručností žiakov. Úplne absentovalo prijímanie účinných opatrení k zisteným nedostatkom a kontrola akceptácie prijatých opatrení. Systematicky vykonávali kontrolu len na 2 G³⁹, v ktorých zistenia analyzovali a prijímali opatrenia k zisteným negatívam.

Postoj riaditeľov G k **sebahodnoteniu** bol pozitívny, 11 ho považovali za užitočný nástroj ovplyvňujúci kvalitu školy, nevnímali ho ako byrokratickú záťaž. Napriek tomu, že 6 z nich uviedlo, že ho vykonávajú, autoevalvácia na školách nemala charakter systematických komplexných sebahodnotiacich procesov so sformulovanými kritériami, indikátormi kvality, stanoveným časovým plánom, určenými nástrojmi, s analýzou zistení a s následným stanovením intervenčných opatrení vedúcich k zlepšovaniu práce školy. Riadiaci zamestnanci, výchovní poradcovia, resp. koordinátori prevencie a členovia PK sa sústreďovali len na užšie oblasti činností škôl a parciálne problémy (dotazníky na vyhodnocovanie školskej klímy, spokojnosti žiakov v škole, kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu; autoevalvačný dotazník pedagogických zamestnancov ap.). Podľa vyjadrenia väčšiny riaditeľov dôvodom nevykonávania systematického sebahodnotenia bola nedostatočná informačná podpora zo strany MŠVVaŠ SR (12), Štátneho pedagogického ústavu (12), Metodicko-pedagogického centra (8), zriaďovateľov (11) a absencia databázy dotazníkov pre žiakov, učiteľov a rodičov s príslušnou metodikou ich vyhodnotenia.

Vnútny systém kontroly a hodnotenia bol na málo vyhovujúcej úrovni (37 %).

Pedagogické riadenie sa vo významnej miere premietlo do činnosti **predmetových komisií** (PK) bezprostredne formujúcich výchovno-vzdelávací proces a výrazne sa podieľajúcich na jeho výsledkoch. Ako poradný orgán riaditeľa školy boli dôležitým článkom edukácie. Činnosť PK zväčša nenapĺňala funkcie, ktoré im prináležali, ŠŠI ju hodnotila na nevyhovujúcej úrovni. V 8 subjektoch⁴⁰ ich riadiaca, kontrolno-hodnotiaca a vzdelávacia funkcia

³⁶ Gymnázium, Senecká 2, Pezinok; Cirkevná spojená škola MARIANUM, Ul. biskupa Királya 30, Komárno; Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky; Gymnázium Andreja Sládkoviča, Komenského 18, Banská Bystrica; Gymnázium, Hradná 23, Liptovský Hrádok

³⁷ Gymnázium Andreja Sládkoviča, Komenského 18, Banská Bystrica

³⁸ Spojená škola sv. Františka z Assisi, Karloveská 32, Bratislava; Gymnázium Janka Matúšku, Štvrť SNP 1004/34, Galanta; Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky; Gymnázium, Jablonská 301/5, Myjava; Gymnázium Ludovíta Štúra, Hronska 1467/3, Zvolen; Gymnázium Andreja Sládkoviča, Komenského 18, Banská Bystrica; Gymnázium Boženy Slančíkovej Timravy, Haličská cesta 9, Lučenec; Gymnázium, Hradná 23, Liptovský Hrádok; Bilingválne gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany; Gymnázium – Gimnázium, Zoltána Fábryho 1, Veľké Kapušany; Gymnázium, Ul. C. Daxnera 88/3, Vranov nad Topľou

³⁹ Gymnázium, Senecká 2, Pezinok; Cirkevná spojená škola MARIANUM, Ul. biskupa Királya 30, Komárno

⁴⁰ Spojená škola sv. Františka z Assisi, Karloveská 32, Bratislava; Gymnázium Janka Matúšku, Štvrť SNP 1004/34, Galanta; Cirkevná spojená škola MARIANUM, Ul. biskupa Királya 30, Komárno; Gymnázium Andreja Sládkoviča, Komenského 18, Banská Bystrica; Gymnázium Boženy Slančíkovej Timravy, Haličská cesta 9,

nebola efektívna a nere realizovala sa spôsobom, ktorý by bol prispieval k zlepšeniu riadenia a ku skvalitneniu výchovno-vzdelávacieho procesu na G. Slabým článkom ich pôsobenia bola kontrola a hodnotenie – bola zanedbávaná analýza problémov a najmä prijímanie opatrení na zlepšenie a kontrola ich plnenia. PK sa poväčšine sústredili na koordináciu v oblasti klasifikácie, vypracovanie maturitných zadaní a organizáciu školských a mimoškolských aktivít, zriedkavo sa zaoberali tvorbou stratégií vyučovania jednotlivých predmetov. Ešte slabšou stránkou bola oblasť vzdelávania členov PK, v ktorej až 11 G⁴¹ (85 %) nere realizovalo činnosť kvalitatne, resp. vzdelávanie zostávalo len deklarované v plánoch činnosti PK. Skúsenosti z interných školení, externého vzdelávania, prípadne samoštúdia si členovia PK odovzdávali zväčša len sporadicky ústnou formou mimo zasadnutí PK, o čom svedčia zápisnice, často veľmi formálne, bez termínov plnenia uznesení a zodpovedných za ich plnenie. Výnimkou vo viacerých smeroch bola časť škôl, v ktorých plnili úlohy PK dôsledne, prevažná väčšina intenzívne využívala možnosti pôsobiť na skvalitňovanie výsledkov školy. Členovia PK 1 z nich⁴² spolupracovali pri príprave odborného seminára, ktorý sa uskutočnil v ich škole, prostredníctvom projektu Erasmus+ ďalej rozširovali svoje kompetencie, vzájomne si hospitovali, pripravovali otvorené hodiny, ktoré následne vyhodnocovali. V ďalšom G⁴³ sa okrem rozpracovania úloh zameraných na aktualizáciu iŠkVP, tvorbu UO voliteľných predmetov, učebných pomôcok, učebných textov, pracovných listov, testových úloh a modernizácie odborných učebníc PK venovali monitorovaniu vzdelávacích výsledkov žiakov so ŠVVP. Svoju činnosť pravidelne vyhodnocovali, sledovali výchovno-vzdelávacie výsledky žiakov, analyzovali ich a prijímali opatrenia na zlepšenie, ale mali rezervy v následnej kontrole plnenia opatrení. Zamerali sa na zavádzanie inovatívnych foriem vyučovania súvisiacich so skupinovú prácou a aplikovaním nadobudnutých vedomostí prostredníctvom projektov⁴⁴, súťaží alebo predmetových olympiád. Zabezpečovali aj interné vzdelávanie s prizvanými odborníkmi formou workshopov (oblasť finančnej gramotnosti, práca so začlenenými žiakmi).

Podpora **kontinuálneho vzdelávania**, prostredníctvom ktorého sa naplňali stanovené ciele školy, bola v kontrolovaných G pomerne výrazná. Vychádzala z plánov kontinuálneho vzdelávania často sa opierajúceho o analýzu potrieb školy a profesijného rozvoja pedagogických zamestnancov. Bola orientovaná predovšetkým na inovácie v prístupe ku vzdelávaniu zacielené na rozvoj digitálnej gramotnosti (práca s interaktívnou tabuľou, výukovými programami ap.). Okrem externého vzdelávania pripravilo vedenie 1 G⁴⁵ aj plán pravidelného interného vzdelávania pedagogických zamestnancov, z ktorých takmer všetci prejavili záujem o obe formy vzdelávania. V 1 subjekte⁴⁶ súčasťou vzdelávania bolo meranie efektívnosti absolvovaných vzdelávaní vo vzťahu k zvýšeniu kvality výchovno-vzdelávacieho procesu. V ďalšom subjekte⁴⁷ mali vypracovaný systém hodnotenia absolvovaných vzdelávacích aktivít a zoznam pedagogických zamestnancov podľa kariérového stupňa a kariérovej pozície. Formálnosť vypracovania plánu bez uvedenia konkrétnych aktivít pedagógov iného G⁴⁸ neprispievala k naplňaniu vízie školy deklarovanej v ročnom pláne kontinuálneho vzdelávania (zameranie

Lučenec; Gymnázium, Hradná 23, Liptovský Hrádok; Bilingválne gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany; Gymnázium, Ul. C. Daxnera 88/3, Vranov nad Topľou

⁴¹ Spojená škola sv. Františka z Assisi, Karloveská 32, Bratislava; Gymnázium, Senecká 2, Pezinok; Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky; Gymnázium Janka Matúšku, Štvrť SNP 1004/34, Galanta; Cirkevná spojená škola MARIANUM, Ul. biskupa Királyja 30, Komárno; Gymnázium Andreja Sládkoviča, Komenského 18, Banská Bystrica; Gymnázium Boženy Slančíkovej Timravy, Haličská cesta 9, Lučenec; Gymnázium, Hradná 23, Liptovský Hrádok; Bilingválne gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany; Gymnázium – Gimnázium, Zoltána Fábryho 1, Veľké Kapušany; Gymnázium, Ul. C. Daxnera 88/3, Vranov nad Topľou

⁴² Gymnázium, Jablonská 301/5, Myjava;

⁴³ Gymnázium Ludovíta Štúra, Hronska 1467/3, Zvolen

⁴⁴ KOMPRAX – Kompetencie pre prax- žiaci zrealizovali výstavbu altánku a bio-záhradky v átriu školy

⁴⁵ Gymnázium, Senecká 2, Pezinok

⁴⁶ Bilingválne gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany

⁴⁷ Gymnázium, Ul. C. Daxnera 88/3, Vranov nad Topľou

⁴⁸ Gymnázium – Gimnázium, Zoltána Fábryho 1, Veľké Kapušany

na informatiku a posilnenie vyučovania cudzích jazykov). Snaha pedagógov škôl o uplatňovanie poznatkov a zručností získaných vzdelávaním sa vo vyučovacom procese väčšinou prejavila menej výrazne.

Pedagógovia sa usilovali formovať **klímu a kultúru školy** vytváraním príjemného prostredia s upravenými triedami a priestormi škôl, no vzťahy so žiakmi neboli charakterizované pocitom istoty podporujúcim priaznivú školskú klímu v 9 subjektoch⁴⁹. Žiakom predovšetkým chýbal záujem pedagógov o ich názory, záujmy a postoje, prekážali im nekorektné vyjadrenia, niekedy neempatický prístup a vyvyšovanie niektorých učiteľov. Index otvorenosti škôl sa nachádzal pod pásmom bežných hodnôt, v 3 školách⁵⁰ bola klíma uzavretá. Výrazným negatívom bola skutočnosť, že až na 11 G (85 %) pedagógovia nepodporovali ciele rozvíjanie vlastného učebného štýlu žiakov a využívanie efektívnych stratégií učenia sa. Pozitívom bola aktívna spolupráca medzi školou a rodičmi (zákonnými zástupcami) žiakov vo všetkých subjektoch.

Klíma a kultúra škôl bola na priemernej úrovni (58 %).

Služby školy poskytované prostredníctvom výchovného poradenstva v kontrolovaných G fungovali najmä v oblasti poradenstva. Výchovní poradcovia pomáhali žiakom, zákonným zástupcom i pedagógom pri riešení študijných i osobnostných problémov žiakov, zabezpečovali poradenský servis v oblasti profesijnej orientácie. Vzhľadom na druh školy najväčšiu pozornosť venovali individuálnemu i skupinovému kariérnemu poradenstvu nielen formou sprístupňovania aktuálnych informácií z tejto oblasti, ale aj spolupracou pri príprave žiakov na SCIO testy, sprostredkovaním stretnutí s vlastnými absolventami (v súčasnosti študentami vysokých škôl) alebo organizovaním účasti vyšších ročníkov na Európskom veľtrhu pomaturitného a celoživotného vzdelávania⁵¹. Pozornosť venovali aj slaboprospeievajúcim žiakom a žiakom so ŠVVP, podieľali sa na vypracovaní individuálnych výchovno-vzdelávacích programoch, sledovali adaptačný proces žiakov začínajúcich ročníkov. V 1 subjekte⁵² sa výchovný poradca orientoval na riešenie problémov žiakov v náročných životných situáciách a žiakov so vzdelávacími ťažkosťami či rizikom školskej neúspešnosti, predovšetkým žiakov 1. ročníka a prímy, neposkytoval však poradenstvo pedagogickým zamestnancom a zákonným zástupcom žiakov. V ďalšom⁵³ výchovná poradkyňa organizovala aktivity na získavanie dobrovoľníkov – animátorov pre dlhodobú pôsobnosť v radoch dobrovoľníkov, ktorí sa zúčastňovali na školských letných táboroch, pracovali s deťmi s telesným a mentálnym postihnutím ap. V inom⁵⁴ pre vybraných žiakov 3. ročníka realizovali projekt zameraný na rozvoj kritického myslenia. Menej optimálny stav bol v monitorovaní správania sa žiakov, čo malo dopad na výskyt prejavov šikanovania.

Na G pracovali vlastní odborní zamestnanci: 2 školskí špeciálni pedagógovia, 1 asistent učiteľa, 1 školský psychológ na plný úväzok a 1 na polovičný. Tieto počty nezodpovedali potrebám, ktoré vyslovili riadiaci zamestnanci. Podľa nich by potrebovali ďalšieho školského psychológa na polovičný pracovný úväzok, ďalšieho asistenta učiteľa a jeden riaditeľ vyjadril aj potrebu asistenta pre didaktickú techniku. V 1 subjekte⁵⁵ školský psychológ vyhodnocoval a riešil podnety žiakov a jeho činnosť žiaci i rodičia hodnotili v dotazníku zadanom školou veľmi pozitívne.

Významne pozitívnu v skoro všetkých školách bola široká ponuka krúžkovej činnosti a organizovanie aktivít spoločenského, kultúrneho, športového i vedeckého charakteru. Žiaci sa

⁴⁹ *viď Správa o bezpečnosti školského prostredia a vzťahov medzi aktérmi vzdelávania na G a v SOŠ, www.ssiba.sk*

⁵⁰ *Gymnázium, Jablonská 301/5, Myjava; Gymnázium Boženy Slančíkovej Timravy, Haličská cesta 9, Lučenec; Gymnázium, Hradná 23, Liptovský Hrádok*

⁵¹ *Gymnázium, Hradná 23, Liptovský Hrádok; Gymnázium, Jablonská 301/5, Myjava*

⁵² *Gymnázium Janka Matúšku, Štvrtí SNP 1004/34, Galanta*

⁵³ *Spojená škola sv. Františka z Assisi, Karloveská 32, Bratislava*

⁵⁴ *Gymnázium Ludovíta Štúra, Hronská 1467/3, Zvolen*

⁵⁵ *Gymnázium Boženy Slančíkovej Timravy, Haličská cesta 9, Lučenec*

zúčastňovali exkurzií a tematických výletov na rôzne vedecké i výrobné pracoviská s cieľom obohatiť svoje vedomosti a skúsenosti, či nadväzovať a rozvíjať s nimi spoluprácu (napr. Virologický ústav SAV, Google, CERN, Národné centrum pre popularizáciu vedy a techniky atď.). Časť žiakov aktívne pracovala v školských, celoslovenských aj medzinárodných projektoch, podieľala sa na rozvíjaní komunitného života vo svojich mestách. Zapojením do medzinárodných projektov sa podporoval aj rozvoj jazykových a sociálnych kompetencií. V podujatiach rozmanitého charakteru žiaci neraz dosahovali výrazné úspechy v národných i medzinárodných súťažiach a olympiádach⁵⁶. Prostredníctvom programu Erasmus+ niektorí⁵⁷ spolupracovali v 2 medzinárodných projektoch, ktoré prepojením vedy a bežného života vzbudzovali záujem o prírodné vedy (vytvorenie modelu prenosnej vodnej elektrárne; tvorba fyzikálnej príručky pre žiakov základných škôl) alebo realizovali dvojročný projekt⁵⁸ v spolupráci s partnerskými školami z Dánska, Fínska a Islandu s témami radikalizácia mládeže v Európe, negatívny vplyv sociálnych sietí, postoje a hodnoty mladých ľudí. Poväčšine sa zapájali do dobrovoľníckych aktivít, nadväzovali spoluprácu so strednými a vysokými školami, inými inštitúciami, čím dostávali možnosť osobnostne aj vzdelanostne sa rozvíjať. Na prehľbovanie zručností a kľúčových kompetencií žiakov iná škola⁵⁹ realizovala debatné stretnutia a súťaže, na podporu vzdelávania vo sfére občianstva organizovala podnetné semináre, žiaci navštevovali rozmanité podujatia a vyvíjali aktivity i v širšom medzinárodnom zábere⁶⁰. Školy vydávali časopisy⁶¹ – niektoré v anglickom jazyku – s informáciami z diania v škole, v ktorých sa delili o zážitky, postrehy a dostávali možnosť prispievať vlastnými prácami z oblasti literatúry, fotografie, či inej umeleckej činnosti.

Služby škôl boli na veľmi dobrej úrovni (100 %).

V rámci pedagogického riadenia bol dôležitou súčasťou **výkon štátnej správy v prvom stupni a rozhodovanie riaditeľov cirkevných škôl**, ktoré mali v 5 subjektoch⁶² (38 %) viacero

⁵⁶ Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky Olympiáda ľudských práv 2. miesto, chemická olympiáda 3. miesto, Hviezdoslavov Kubín 3. miesto;

Gymnázium, Jablonská 301/5, Myjava: 2. miesto v olympiáde v ruskom jazyku a biologickej olympiáde, 3. miesto v geografickej olympiáde, dve 3. miesta v súťaži Jazykový kvet, 6. miesto v olympiáde vo francúzskom jazyku, 1. a 2. miesto v medzinárodnej olympiáde v ruskom jazyku, 5. miesto na majstrovstvách SR v basketbale;

Gymnázium Ludovíta Štúra, Hronská 1467/3, Zvolen: Olympiáda zo SJL 1. miesto, SLOVO literárna súťaž 1. miesto, Olympiáda vo francúzskom jazyku 1. miesto, Spievam po francúzsky 3. miesto, Robohranie 2018 2. miesto), SOČ – súťažný odbor 06 BIO 1. miesto;

Gymnázium Boženy Slančíkovej Timravy, Haličská cesta 9, Lučenec: Literárny Lučenec 2. miesto, biologickej olympiáde kategória E – geológia 1. miesto;

Gymnázium, Hradná 23, Liptovský Hrádok: v národných súťažiach: Jazyková štafeta 71. miesto, Odkaz Alexandra Dubčeka 4. miesto, Štúrov Zvolen 3. miesto, Olympiáda v nemeckom jazyku 3. miesto, Robo Cup 1. miesto, volejbal – dievčatá SŠ 3. miesto;

Gymnázium, Ul. C. Daxnera 88/3, Vranov nad Topľou s úspešnou medzinárodnou reprezentáciou: RoboRave International 2018; RoboCup; olympiáda v ruskom jazyku GRAMOTEJ

⁵⁷ Gymnázium Ludovíta Štúra, Hronská 1467/3, Zvolen

⁵⁸ Gymnázium, Jablonská 301/5, Myjava

⁵⁹ Bilingválne gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany

⁶⁰ jazykovo-vzdelávacie exkurzie do Veľkej Británie, návšteva University of Liverpool LIPA, Edinburg University - Faculty of Law, University of Manchester, dlhodobá práca v rôznych projektoch a programoch ako Mini-Erasmus, Cascade, DoFe) a súťažiach CERN-u, Týždňa na Jaderce v Prahe ap.

⁶¹ Gymnázium, Senecká 2, Pezinok; Gymnázium Janka Matúšku, Štvrť SNP 1004/34, Galanta; Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky; Gymnázium, Jablonská 301/5, Myjava; Gymnázium Ludovíta Štúra, Hronská 1467/3, Zvolen; Gymnázium Andreja Sládkoviča, Komenského 18, Banská Bystrica; Bilingválne gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany; Gymnázium – Gimnázium, Zoltána Fábryho 1, Veľké Kapušany; Gymnázium, Ul. C. Daxnera 88/3, Vranov nad Topľou

⁶² Gymnázium Janka Matúšku, Štvrť SNP 1004/34, Galanta; Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky; Cirkevná spojená škola MARIANUM, Ul. biskupa Királyja 30, Komárno; Gymnázium Boženy Slančíkovej Timravy, Haličská cesta 9, Lučenec; Gymnázium, Ul. C. Daxnera 88/3, Vranov nad Topľou

nedostatkov. Súviseli s povolením štúdia mimo SR⁶³, vzdelávaním podľa individuálneho učebného plánu⁶⁴ (bez potvrdení dokumentujúcich dôvod na takúto formu štúdia) a vykonaním komisionálnej skúšky⁶⁵. Výrazným pochybením bol prestup 2 žiakov kvarty do bilingválnej triedy⁶⁶, keď riaditeľ nevydal žiakom rozhodnutie o komisionálnej skúške, na základe výsledku ktorej by prestup povolil. Žiačky rozdielové skúšky vykonali len z predmetov slovenský jazyk a literatúra a matematika. Protokol o komisionálnych skúškach zo slovenského jazyka a literatúry pritom nebol súčasťou dokumentácie. V protokole o komisionálnej skúške z matematiky bolo uvedené, že pozostávala z učiva 1. polroka prvého ročníka, ale z posúdenia písomných úloh zadaných žiakom a učebných osnov predmetu vyplynulo, že príklady nevychádzali z učebných osnov, ako to bolo uvedené. Z rozhovoru s riaditeľom vyplynulo, že zadania rozdielových skúšok boli identické s príkladmi prijímacích skúšok. Navyše vymenoval 3-člennú komisiu, ktorej prísediaci nespĺňali kvalifikačné predpoklady pre vyučovanie predmetu matematika. Podobne hrubé nedostatky boli aj v rozhodovaní riaditeľky⁶⁷, ktorá v aktuálnom školskom roku rozhodla o prijatí 7 žiakov prestupom z inej strednej školy bez podmienky úspešného vykonania rozdielovej skúšky, čo bolo v rozpore s právnym predpisom. Z uvedeného počtu boli 4 žiaci prijatí do 1. ročníka a 3 žiaci do vyšších ročníkov. Všetci boli prijatí na základe žiadostí ich zákonných zástupcov (v prípade prijatých do 1. ročníka boli v žiadostiach uvedené aj výnimočné dôvody – zmena trvalého bydliska, zdravotné dôvody). V predchádzajúcom školskom roku riaditeľka školy rozhodla o prestupe 1 žiaka z inej strednej školy po vykonaní rozdielovej skúšky. Hoci bol žiak z predmetu slovenský jazyk a literatúra hodnotený klasifikačným stupňom nedostatočný, pokračoval ďalej v štúdiu na kontrolovanom gymnáziu, ktoré v minulom školskom roku aj ukončil maturitnou skúškou.

Príprava a realizácia **prijímacieho konania** bola zo strany riadiacich zamestnancov škôl zabezpečená v súlade s právnym predpisom. Počty žiakov, kompletne kritériá prijímacieho konania, obsah a rozsah prijímacej skúšky a jej termín boli prerokované na zasadnutiach pedagogických rád a včas zverejnené všetky podmienky prijatia uchádzačov. Prerokovanie obsahu, rozsahu a formy prijímacej skúšky neprebehlo na G⁶⁸, ktoré uverejnilo na svojom webovom sídle pre uchádzačov ukážky úloh z matematiky, slovenského jazyka a literatúry na precvičovanie spolu s ponukou prípravy na prijímacie skúšky z matematiky. Nedostatkom na ďalšom G⁶⁹ bolo prijatie 28 žiakov do 8-ročného vzdelávacieho programu proti rozhodnutiu príslušného orgánu miestnej štátnej správy v školstve určiť prijat' 24 uchádzačov.

Činnosti prebiehajúce v školách sa riadili podľa interných predpisov a pokynov zachytených v **pedagogickej** a ďalšej **dokumentácii**. Všetky školy ju mali vypracovanú, prerokovanú na zasadnutiach pedagogických rád a vedenú na aktuálnych tlačivách schválených ministerstvom školstva. Vyskytli sa i formálne nedostatky, ktoré bolo možné odstrániť v priebehu inšpekcie (napr. chýbajúce zápisy v katalógových listoch žiakov). Takmer všetky G viedli triedne knihy v elektronickej podobe, na konci školského roka ich vytlačili a opatili odtlačkom pečiatky v súlade s právnym predpisom.

Pedagogické riadenie bolo na priemernej úrovni (73 %).

Graf č. 5 Hodnotenie oblastí **riadenia školy**

⁶³ Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky; Cirkevná spojená škola MARIANUM, Ul. biskupa Királyja 30, Komárno

⁶⁴ Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky

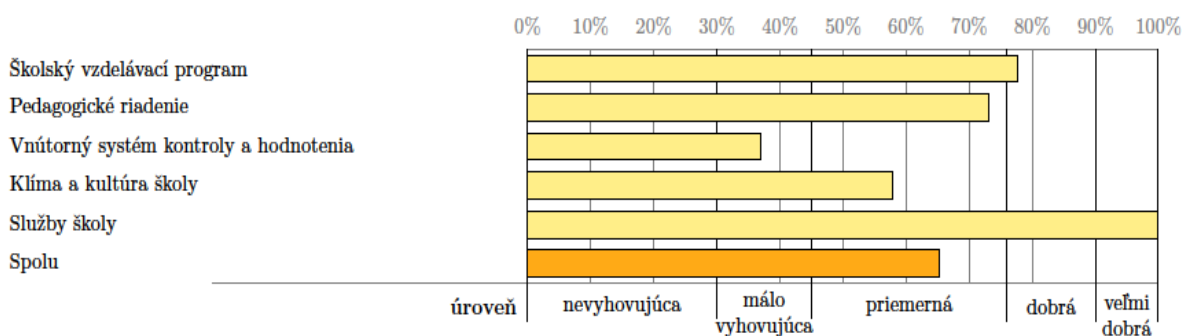
⁶⁵ Gymnázium Boženy Slančíkovej Timravy, Haličská cesta 9, Lučenec

⁶⁶ Gymnázium Janka Matúšku, Štvrt' SNP 1004/34, Galanta

⁶⁷ Gymnázium, Ul. C. Daxnera 88/3, Vranov nad Topľou

⁶⁸ Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky

⁶⁹ Gymnázium Boženy Slančíkovej Timravy, Haličská cesta 9, Lučenec

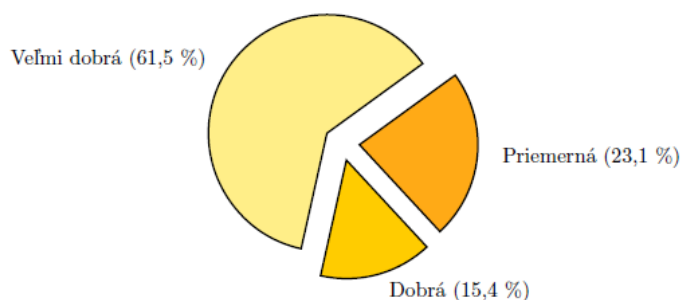

Riadenie školy bolo na priemernej úrovni (65,4 %).

Podmienky výchovy a vzdelávania

Podmienky výchovy a vzdelávania vytvárané školami podporovali napĺňanie vytýčených cieľov deklarovaných v ŠkVP. Na veľmi dobrej úrovni boli na 8 G, na 2 G dosiahli dobrú úroveň, na 3 priemernú.

Graf č. 6 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia **podmienok výchovy a vzdelávania**

Pozitívne zistenia v oblasti podmienok výchovy a vzdelávania

- kvalifikovanosť riadiacich a pedagogických zamestnancov ako predpoklad kvalitného výchovno-vzdelávacieho procesu
- vybavenie škôl didaktickými pomôckami a prostriedkami IKT

Negatívne zistenia v oblasti podmienok výchovy a vzdelávania

- neposkytovanie účinnej prevencie pred šírením sociálno-patologických javov vzhľadom na neefektívny a nesystematický monitoring správania žiakov
- nezabezpečenie organizácie vyučovania podľa zásad psychohygieny v časti škôl

V oblasti **personálnych podmienok** v školách inšpekcia kontrolovala splňanie kvalifikačných predpokladov a požiadaviek na výkon riadiacej funkcie. Tieto neboli bez nedostatkov na G⁷⁰, v ktorom 1 zástupca neabsolvoval funkčné vzdelávanie a druhý zástupca funkčné inovačné vzdelávanie v stanovenom termíne. Ich neabsolvovanie sa negatívne odrazilo v oblasti pedagogického riadenia s vyskytujúcimi sa nedostatkami. Vyučovací proces zabezpečovali pedagógovia spĺňajúci zákonom stanovené podmienky, okrem 2 učiteliek⁷¹, ktoré nemali doplňujúce pedagogické vzdelanie. Kvalifikačné požiadavky nespĺňal učiteľ geografie a regionálnej výchovy (vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa) zamestnaný na základe dohody o vykonaní práce. Riadiaci zamestnanci škôl zabezpečili odbornosť vyučovania (splňanie

⁷⁰ Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky

⁷¹ Spojená škola sv. Františka z Assisi, Karloveská 32, Bratislava; Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky

kvalifikačných predpokladov a osobitných kvalifikačných požiadaviek) dosahujúcu 97 %. Vytvárali tak predpoklad na kvalitný výchovno-vzdelávací proces a rozvíjanie kľúčových kompetencií žiakov. V predmetoch výchovného charakteru (hudobná, výtvarná a etická výchova) a v predmete umenie a kultúra bola odbornosť vyučovania v rozpätí 46 % – 61 %. Nižšia miera odbornosti mohla nepriaznivo vplývať na úroveň zručností, schopností a nadania žiakov rozvíjaných v týchto predmetoch.

Priestorové podmienky a vybavenie G umožňovali realizovať ŠkVP. Školy disponovali potrebnými a dostatočnými **vonkajšími a vnútornými priestormi**, okrem bežných tried mali odborné učebne, laboratóriá, knižnice často s bohatým inventárom kníh, aj odborných a cudzojazyčných. Súčasťou niektorých knižníc boli čítárne a študovne. Na vyučovanie informatiky aj iných predmetov boli určené učebne vybavené počítačmi, takmer všetky G mali multimediálne učebne. Výnimočnejšie sa v ich priestoroch nachádzala aj aula⁷² alebo spoločenská miestnosť na konanie slávnostných podujatí⁷³. Pre žiakov boli zriadené relaxačné priestory. Dobré podmienky boli aj na realizáciu telesnej a športovej výchovy (TŠV), viaceré mali okrem telocviční aj posilňovne⁷⁴, niektoré gymnastické telocvične⁷⁵, malé telocvične alebo tanečné štúdio⁷⁶. Nadštandardné možnosti vyučovania TŠV a športové aktivity boli na 1 G⁷⁷, ktoré disponovalo 2 telocvičňami, plavárňou, posilňovňou, tenisovými kurtami a vonkajším športovým areálom. V 1 subjekte nemali vlastnú telocvičňu⁷⁸ ani školské ihrisko, prenajímali si priestory 2 základných a strednej školy v blízkosti. Súčasťou areálov škôl boli športoviská a zelené plochy využívané na vyučovanie aj mimoškolskú činnosť a relax. Na 1 G⁷⁹ nemali chemické laboratórium, vyučovanie predmetu chémie realizovali v prírodovednej učebni. Stravovanie pre zamestnancov a žiakov zabezpečovali školské jedálne alebo výdajné školské jedálne, pre stravníkov 1 G bez jedálne poskytovala svoje služby školská jedáleň susednej SOŠ. Školy vytvárali podmienky pre dodržiavanie pitného režimu okrem iného aj prostredníctvom nápojových automatov a pitných fontánok. Vstupné priestory a pohyb v areáloch a budovách škôl bol upravený s ohľadom na imobilné osoby len v časti subjektov⁸⁰. Priestory G boli využívané i v čase mimo vyučovania na rozmanité aktivity žiakov a tiež na vykonávanie športových a iných aktivít verejnosťou.

Materiálno-technické podmienky vzdelávania podmienené vybavenosťou učebnicami schválenými ministerstvom školstva a funkčnou didaktickou technikou boli v kontrolovaných subjektoch na veľmi dobrej úrovni (95,5 %). Školy spravidla používali učebnice schválené MŠVVaŠ SR, s alternatívnymi učebnicami ojedinele pracovali na niektorých predmetoch. Častým, niekedy i hlavným pracovným prameňom a nástrojom boli učebné texty a pracovné listy vytvorené pedagógmi. Na bilingválnom G ich žiakom sprístupňovali prostredníctvom portálu EduPage. Tvorba učebníc a iných učebných materiálov bola sčasti výsledkom práce pedagógov zapojených do rôznych projektov⁸¹. Učebnice cudzích jazykov v niektorých prípadoch zakúpili

⁷² Gymnázium Janka Matúšku, Štvrť SNP 1004/34, Galanta

⁷³ Gymnázium – Gimnázium, Zoltána Fábryho 1, Veľké Kapušany

⁷⁴ Gymnázium, Senecká 2, Pezinok; Gymnázium Janka Matúšku, Štvrť SNP 1004/34, Galanta; Gymnázium, Jablonská 301/5, Myjava; Gymnázium Ludovíta Štúra, Hronská 1467/3, Zvolen; Gymnázium Boženy Slančíkovej Timravy, Haličská cesta 9, Lučenec; Gymnázium Andreja Sládkoviča, Komenského 18, Banská Bystrica; Gymnázium, Hradná 23, Liptovský Hrádok

⁷⁵ Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky; Gymnázium Ludovíta Štúra, Hronská 1467/3, Zvolen; Gymnázium Boženy Slančíkovej Timravy, Haličská cesta 9, Lučenec

⁷⁶ Bilingválne gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany

⁷⁷ Gymnázium Janka Matúšku, Štvrť SNP 1004/34, Galanta

⁷⁸ Gymnázium – Gimnázium, Zoltána Fábryho 1, Veľké Kapušany

⁷⁹ Spojená škola sv. Františka z Assisi, Karloveská 32, Bratislava

⁸⁰ Gymnázium Janka Matúšku, Štvrť SNP 1004/34, Galanta; Gymnázium, Ul. C. Daxnera 88/3, Vranov nad Topľou; Gymnázium Ludovíta Štúra, Hronská 1467/3, Zvolen; Gymnázium Andreja Sládkoviča, Komenského 18, Banská Bystrica

⁸¹ Moderná škola na Gymnáziu Ludovíta Štúra, Hronská 1467/3, Zvolen; Premena tradičnej školy na modernú na Gymnáziu, Ul. C. Daxnera 88/3, Vranov nad Topľou a viaceré projekty na Bilingválnom gymnáziu Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany

z finančných príspevkov zákonných zástupcov žiakov. Stav inventáru učebníc považovali za menej vyhovujúci v subjekte⁸², kde nemali dostatok aktuálnych učebníc informatiky a biológie pre kvartu. Ako nevyhovujúce boli hodnotené učebnice slovenského jazyka a literatúry v inej škole⁸³, učitelia vypracovali vlastné učebné texty. V tejto škole využívali e-learningový portál projektu „Moderná výučba v modernej škole“ a umožňovali žiakom oboznámiť sa inovatívnou formou so vzdelávacím obsahom viac ako 25 vyučovacích predmetov. Didaktickou technikou boli G vybavené dobre – laboratória a športoviská spĺňali požiadavky normatívu, učebne disponovali počítačovou technikou, na 2 G⁸⁴ mali všetci pedagógovia pridelené notebooky alebo tablety a na 1 z nich aj bohaté vybavenie zobrazovacou technikou⁸⁵. Aj vybavenie škôl interaktívnymi tabuľami bolo adekvátne. Wifi pripojenie alebo pevná sieť s prístupom na internet boli v školách samozrejmosťou. Niekoľko subjektov pracovalo s výučbovými softvérmi a portálom www.poznaj.sk. Súčasťou odborných učebníc informatiky 1 G⁸⁶ boli robotické sady LEGO NXT a LEGO MINDSTORMS EV3. V matematike na ďalšom G⁸⁷ uviedli nedostatočné vybavenie učebnými pomôckami, ojedinele využili pomôcky určené pre iné predmety. Kompenzačné pomôcky začlenenému žiakovi so zrakovým postihnutím škola⁸⁸ neposkytovala, využíval vlastný laptop s hlasovým výstupom so špeciálnymi programami a ďalšie špecifické pomôcky v súlade s odporúčaním poradenského zariadenia. Zadaná úloh mal pripravované na USB kľúči alebo cez internet. Charakter ZZ ostatných žiakov so ŠVVP si nevyžadoval špeciálne kompenzačné pomôcky.

Pre zabezpečenie vhodných **podmienok na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia v škole** a na úpravu vzťahov medzi účastníkmi vzdelávania riaditelia škôl ako východiskový dokument vydali školské poriadky prerokované orgánmi školskej samosprávy a pedagogickými radami s výnimkou 1 G⁸⁹, v ktorom ustanovenia školského poriadku neprešli rokovaním školskej samosprávy. Informovanosť žiakov, ich zákonných zástupcov a pedagógov o zaistení bezpečnosti a ochrane zdravia zakotvená v školskom poriadku vytvorila predpoklady na riešenie problémov. Dostatočne zabezpečená však nebola na 2 G⁹⁰. V školských poriadkoch všetkých G okrem 1 subjektu⁹¹, kde do obsahu školského poriadku nezakomponovali podrobnosti o výkone práv a povinností zákonných zástupcov a pravidiel vzájomných vzťahov žiakov a vzťahov s pedagogickými a ostatnými zamestnancami školy, sa nachádzali požadované súčasti. I keď G vykonávali monitoring správania žiakov s cieľom včas odhaliť náznaky prejavov sociálno-patologických javov, polovica škôl⁹² nebola dôsledná vo vyhodnocovaní stavu, prijímaní a kontrole opatrení na potlačanie takýchto (niekedy už prítomných) javov alebo monitorovanie realizovala sporadicky a parciálne, či ho vôbec nevykonávala. Odrazilo sa to v dotazníkových zisteniach ŠŠI, keď žiaci uvádzali skúsenosti s existenciou a šírením šikanovania na svojich školách vo vyššej miere, než ju výchovní poradcovia, pedagogickí a riadiaci zamestnanci registrovali⁹³. Miestami, kde sa najčastejšie dalo so školským poriadkom oboznámiť, boli webové sídla a nástenky na chodbách.

⁸² Gymnázium, Jablonská 301/5, Myjava

⁸³ Gymnázium Ludovíta Štúra, Hronská 1467/3, Zvolen

⁸⁴ Gymnázium Ludovíta Štúra, Hronská 1467/3, Zvolen; Gymnázium, Ul. C. Daxnera 88/3, Vranov nad Topľou

⁸⁵ Gymnázium Ludovíta Štúra, Hronská 1467/3, Zvolen

⁸⁶ Gymnázium, Hradná 23, Liptovský Hrádok

⁸⁷ Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky

⁸⁸ Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky

⁸⁹ Gymnázium, Ul. C. Daxnera 88/3, Vranov nad Topľou

⁹⁰ Cirkevná spojená škola MARIANUM, Ul. biskupa Királyja 30, Komárno; Gymnázium Ludovíta Štúra, Hronská 1467/3, Zvolen

⁹¹ Gymnázium, Hradná 23, Liptovský Hrádok

⁹² Spojená škola sv. Františka z Assisi, Karloveská 32, Bratislava; Gymnázium Janka Matúšku, Štvrť SNP 1004/34, Galanta; Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky; Cirkevná spojená škola MARIANUM, Ul. biskupa Királyja 30, Komárno; Gymnázium, Jablonská 301/5, Myjava; Bilingválne gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany

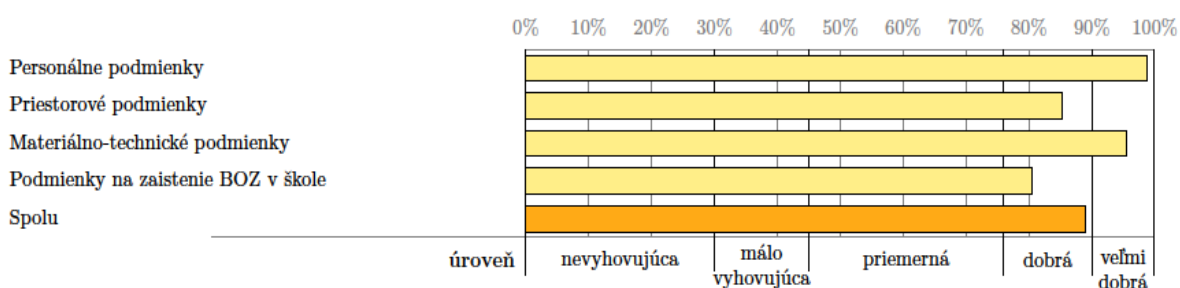
⁹³ vid' Správa o bezpečnosti školského prostredia a vzťahov medzi aktérmi vzdelávania na G a v SOŠ, www.ssiba.sk

Žiacka školská rada (ŽŠR) mala na 1 G⁹⁴ podobu študentského parlamentu s 19 zvolenými zástupcami každej triedy. Na inom G⁹⁵, kde bola nazývaná študentskou radou, jej členmi boli podľa štatútu všetci žiaci gymnázia s osemčlenným žiackym vedením. Ťažiskom činnosti ŽŠR bolo navrhovanie a príprava podujatí v oblasti kultúry, športu a dobrovoľníckych aktivít. Niektoré pravidelne informovali o plánovaných aktivitách a školských podujatiach prostredníctvom svojho webového sídla alebo násteniek. Riadiaci zamestnanci sa vyjadrovali, že akceptujú názory a pripomienky ŽŠR, ale spoluprácu s pedagógmi pri riešení výchovných problémov zo 131 respondentov – členov ŽŠR potvrdila len malá časť (19,8 %) a tretina (30,5 %) túto skutočnosť poprela. Zvyšok členov sa nevedel vyjadriť. Prijímanie návrhov a pripomienok, ktoré sa týkali úprav školského poriadku, potvrdilo 40,5 % opýtaných. Nepoznanie osoby a mena koordinátora prevencie u viac než tretiny členov (38,9 %) svedčí o nedostatočnej komunikácii a kooperácii koordinátorov so ŽŠR. Správanie spolužiakov označilo 90,1 % členov ŽŠR za dobré, resp. vyslovilo s ním spokojnosť a podľa 85,5 % pedagógovia volia primerané prostriedky na udržanie disciplíny.

Na viacerých G⁹⁶ sa vyskytli nedostatky v oblasti organizácie vyučovania, ktorá nezodpovedala požiadavkám právnych predpisov z hľadiska základných hygienicko-fyziologických a psychických potrieb žiakov. Niektorí riaditelia nevymedzili obedovú prestávku medzi dopoludňajším a popoludňajším vyučovaním, neurčili 20-minútovú prestávku v priebehu dopoludnia, v rozvrhu tried (5) bol deň, v ktorom mali žiaci 9 vyučovacích hodín, alebo nebol dodržaný stanovený začiatok vyučovania. Dokumentáciu súvisiacu s organizovaním podujatí mimo školy (informovaný súhlas zákonných zástupcov s konkretizáciou podujatia, záznam o poučení účastníkov o bezpečnosti a ochrane zdravia, podpisy účastníkov aktivity na zázname o poučení) nemali kompletnú v 3 subjektoch⁹⁷.

Podmienky výchovy a vzdelávania boli na dobrej úrovni (89 %)

Graf č. 7 Hodnotenie *podmienok výchovy a vzdelávania*

Priebeh a výsledky výchovy a vzdelávania

Spolu G navštevovalo **4 634 žiakov**, z ktorých bolo 72 žiakov so ŠVVP (so zdravotným znevýhodnením – 68, s nadaním – 4). Medzi žiakmi G sa vzdelávalo 6 žiakov – cudzincov, ktorí ovládali vyučovací jazyk školy v hovorovej podobe, 20 žiakov v nižších ročníkoch 8-ročného vzdelávacieho programu a 92 žiakov 4-ročného, 5-ročného a vyšších ročníkov 8-ročného vzdelávacieho programu patriacich k národnostným menšinám s iným materinským jazykom, ako bol vyučovací jazyk školy.

⁹⁴ Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky

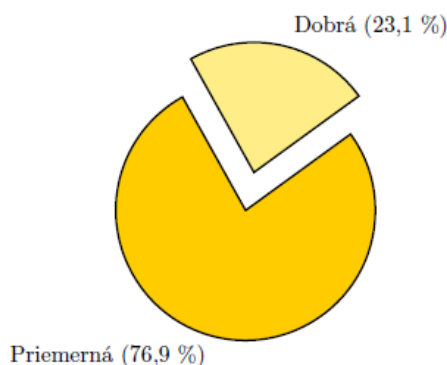
⁹⁵ Cirkevná spojená škola MARIANUM, Ul. biskupa Királyja 30, Komárno

⁹⁶ Gymnázium Janka Matúšku, Štvrť SNP 1004/34, Galanta; Gymnázium, M. R. Štefánika 16, Nové Zámky; Gymnázium Andreja Sládkoviča, Komenského 18, Banská Bystrica; Gymnázium, Hradná 23, Liptovský Hrádok; Gymnázium – Gimnázium, Zoltána Fábryho 1, Veľké Kapušany

⁹⁷ Spojená škola sv. Františka z Assisi, Karloveská 32, Bratislava; Cirkevná spojená škola MARIANUM, Ul. biskupa Királyja 30, Komárno; Gymnázium Boženy Slančíkovej Timravy, Haličská cesta 9, Lučenec

Činnosti a výkony žiakov ako i prácu učiteľa sledovala ŠŠI pri rozvíjaní kľúčových kompetencií prostredníctvom priameho pozorovania na **753 vyučovacích hodinách** (731 hospitácií). Zamerala sa na zisťovanie stavu, úrovne a priebehu vyučovania a učenia sa vo vyučovacích predmetoch vzdelávacích oblastí **jazyk a komunikácia** (slovenský jazyk a literatúra, slovenský jazyk a slovenská literatúra, anglický jazyk, nemecký jazyk, maďarský jazyk, – 278), **matematika a práca s informáciami** (matematika, informatika – 183) **človek a príroda** (fyzika, chémia, biológia – 179), **človek a spoločnosť** (dejepis, geografia, ekonomika, občianska náuka – 75), **umenie a kultúra** (umenie a kultúra – 3), **človek a hodnoty** (náboženstvo – 5). Úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu bola hodnotená ako dobrá na 3 G a ako priemerná na 10 G.

Graf č. 8 *Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia **priebehu výchovy a vzdelávania***

Pozitívne zistenia z priamych pozorovaní vyučovacieho procesu

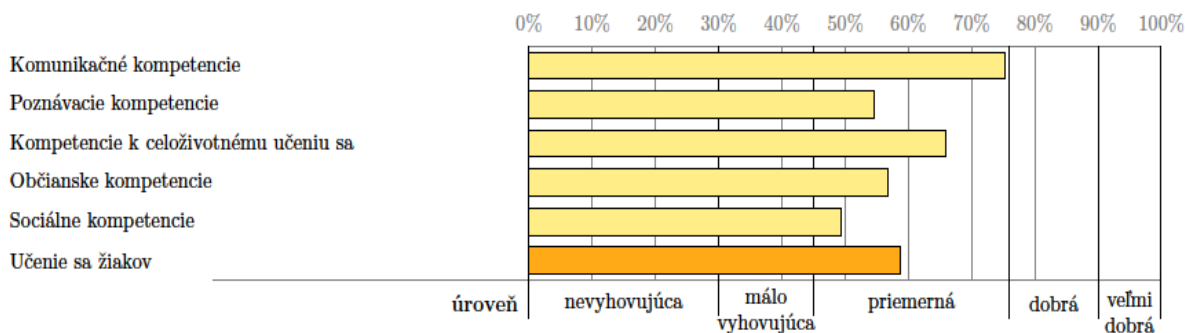
- zaangažovanosť a aktivita väčšiny žiakov

Negatívne zistenia z priamych pozorovaní vyučovacieho procesu

- nedostatok úloh a aktivít rozvíjajúcich analytické a kritické myslenie
- nízka miera rozvíjania sebahodnotiacich zručností a kompetencií k celoživotnému vzdelávaniu
- nedostatočný priestor pre osvojovanie tímových zručností a sociálnych kompetencií
- nedostatok možností rozvíjať argumentačné schopnosti pri vyjadrení názoru, postoja

Na priamych pozorovaniach školskí inšpektori kontrolovali rozvíjanie **kľúčových kompetencií** vo výchovno-vzdelávacom procese a hodnotili ich úroveň prostredníctvom učenia sa žiakov a činnosti ich pedagógov. Celková úroveň rozvíjania kľúčových kompetencií bola priemerná. Najviac rozvíjanými boli komunikačné kompetencie, najmenej pozornosti pedagógovia venovali zvyšovaniu úrovne sociálnych kompetencií.

Graf č. 9 *Hodnotenie rozvíjania **kľúčových kompetencií***

Komunikačné schopnosti (75 %) boli rozvíjané na všetkých vyučovacích predmetoch v približne rovnakej miere, rozdiely sa týkali úrovne, ktorú žiaci dosahovali. Väčšina z nich mala kultivovaný a súvislý prejav, vyjadrovala sa často pohotovo, vecne, v logickom slede, spisovne a terminologicky správne. Odborná terminológia nebola na dostatočnej úrovni uplatňovaná v niektorých subjektoch zväčša len v nižších ročníkoch 8-ročného štúdia. Rezervy pri učení sa boli v efektívnej spolupráci a vzájomnej komunikácii, na ktorú nie vždy mali žiaci dostatok príležitostí. Pracovali s textom, bez ťažkostí triedili informácie na dôležité a menej dôležité, no časti z nich sa nedarilo správne ho dekodovať a informácie integrovať, čo bolo dôsledkom skutočnosti, že príležitosť text analyzovať nemali poskytovanú optimálne – na tretine priamych pozorovaní vôbec (30 %). Posudzovať informácie z textu, hodnotiť ich, zaujať stanovisko, či tvoriť a vyslovovať hypotézy mali umožnené na menej ako polovici hospitácií (48 %), pričom s úlohami tohto typu si dokázali poradiť vo viac ako troch štvrtinách prípadov (84 %). V rozpore so súčasnými trendami a potrebami mali na prácu s informáciami prostredníctvom vyučovacích programov, počítačových aplikácií a internetu len veľmi málo príležitostí (34 %). Problémom bolo vyjadrovanie na niektorých predmetoch v škole s vyučovacím jazykom maďarským, kde žiaci nepoužívali odborné výrazy v správnom kontexte, často odpovedali jednoslovne a bez logických súvislostí, čo učitelia tolerovali. Na hodinách slovenského jazyka a slovenskej literatúry boli ich prejavy rozvinutejšie, ale pri analýzach textu si vyžadovali silnú podporu pedagógov, samostatnosť bola minimálna. Aj v bilingválnych triedach iného G⁹⁸ v predmetoch vyučovaných v druhom vyučovacom jazyku (nemeckom) nebol stav priaznivý – v komunikácii prevažovala slovenčina (u žiakov takmer výlučne), v nemeckom jazyku im sprostredkúvali zväčša iba kľúčové informácie formou zápisu učiva, nadpisu alebo jednotlivých pojmov. Po nemecky komunikovali iba niekoľkí prostredníctvom krátkych jednoduchých viet alebo jednoslovne. Rozvoj komunikačných kompetencií bol silnou stránkou vyučovania na bilingválnom G⁹⁹, k čomu značnou mierou prispievala veľmi dobrá jazyková kultúra učiteľov i žiakov. Aj na prírodovedných predmetoch a matematike vyučovaných v druhom vyučovacom jazyku sa zvyčajne dokázali bez väčších problémov súvisle vyjadriť, text analyzovať, odhadovať a navrhovať možné riešenia.

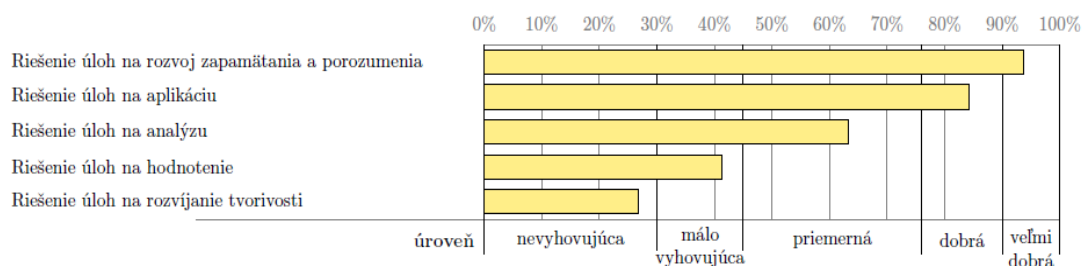
Pri rozvíjaní **poznávacích kompetencií (55 %)** tradične dominovalo zapamätanie a porozumenie (94 %). Žiaci si osvojovali nové poznatky a upevňovali ich zväčša pri frontálnom zhrnutí učiva bez väčších ťažkostí, nerobilo im problém vybrať a vlastnými slovami zreprodukovať podstatu, používať kľúčové slová ako osnovu, uvádzať matematickú symboliku, fyzikálne či chemické značky a vzorce pri zápisoch a riešení úloh. V učení sa boli takmer vždy aktívni, preukázali zručnosti aj v aplikačných úlohách (84 %) v známych i nových situáciách, tvorili analógie. Úroveň dosiahnutá pri riešení analytických úloh bola nižšia (63 %).

⁹⁸ Gymnázium Janka Matúšku, Štvrť SNP 1004/34, Galanta

⁹⁹ Bilingválne gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany

Aktivizujúci rozhovor, pojmová mapa boli najmä u mladších ročníkov významným pomocníkom. Žiaci popri určovaní vzťahov nadradenosti a podradenosti dokázali tieto odôvodňovať, používali indukciu a dedukciu, zovšeobecňovali. Neboli im dostatočne ponúkané aktivity, ktoré by podporovali rozvoj najvyššej úrovne kognitívnych kompetencií. Len na malej časti hodín priameho pozorovania bolo sledované hodnotenie informácií na základe stanovených kritérií, posudzovanie ich pravdivosti a presnosti, či uvedomelá systematická tvorba postupov, návrhov alebo hypotéz (častejšie na vyučovaní matematiky, fyziky nachádzali a posudzovali viaceré postupy a riešenia), čím sa nevytvárali podmienky pre rozvoj kritického a tvorivého myslenia. Možnosť experimentovať a samostatne robiť pokusy v rámci vhodných tém na hodinách prírodovedných predmetov bola obmedzená, vyučovaniu často chýbala dynamika. Rozvoj vyšších myšlienkových procesov na úrovni hodnotenia (41 %) a tvorivosti (27 %) bol slabou stránkou rozvíjania kognitívnych zručností (málo vyhovujúca a nevyhovujúca úroveň).

č. 9 Hodnotenie rozvíjania *poznávacích kompetencií*

Príprava na vysokoškolské štúdiu predpokladala zvýšený dôraz na rozvíjanie **kompetencií k celoživotnému vzdelávaniu (66 %)**. Väčšina žiakov si uvedomovala potrebu byť na vyučovaní aktívny, autonómne učenie sa vnímali ako cestu k naplneniu predpokladu získania vysokoškolského vzdelania a zažívania úspechu v budúcom profesionálnom živote. Na hospitovaných vyučovacích hodinách boli prevažne sústredení, iniciatívne a spontánne sa zapájali do činností. Vedeli spolupracovať a pomáhať si, na tímovej práci – ak bola uplatňovaná – zodpovedne participovali a prezentovali výsledky. Pri individuálnej práci si porovnávali svoje riešenia so spolužiakmi. Prípadnú chybu väčšinou dokázali sami identifikovať, zistiť jej príčinu a skorigovať. Ojedinele im pedagógovia umožnili pracovať s chybou, čo okrem určovania jej príčiny využili na porovnávanie rôznych postupov riešenia. Na rozvíjanie kompetencií k celoživotnému vzdelávaniu nepriaznivo vplývala skutočnosť, že príležitostí na sebahodnotenie a rovesnícke hodnotenie boli nepočtené. Posúdiť svoj výkon, jeho silné a slabé stránky a na tomto základe stavať zmenu k vyššej kvalite nemohli až na 61 % priamych pozorovaní a posúdiť výsledky spolužiakov až na 71 %. Dôsledkom boli nielen slabo rozvinuté argumentačné schopnosti pri hodnotení, ale celkovo nízka schopnosť sebareflexie a uvedomenie si možností ďalšieho rozvoja (30 %), čím školy nenaplnili jeden z deklarovaných cieľov – všestranná príprava na ďalšie vzdelávanie.

Žiaci sa k témam a problémom nastoleným na vyučovaní radi a spontánne vyjadrovali, aktívne počúvali spolužiakov i vyučujúcich a zapájali sa do diskusie. Napriek tomu sa ako slabý článok v oblasti budovania **občianskych kompetencií (57 %)** javilo argumentovanie, obhajovanie vyjadreného názoru či postoja a rešpektovanie stanoviska iných. Ich argumentačný inventár nebol príliš široký, keďže na rozvíjanie týchto zručností dostávali na vyučovacích hodinách málo časového priestoru (až na 40 % hospitácii nebol poskytnutý).

Na rozvíjanie kompetencií nevyhnutných pre pracovný život jednotlivcov – **sociálne schopnosti a zručnosti** – boli vytvárané predpoklady v najnižšej miere (**49 %**). Vystupovanie a správanie žiakov bolo korektné, vo vzájomnej komunikácii prejavovali ústretovosť, skoro vždy sa usilovali o budovanie dobrých vzťahov k pedagógom. Menej uspokojivý bol fakt, že učitelia im možnosti na osvojenie a zvládnutie efektívnej kooperácie poskytovali zriedkavo (47 %). Hoci rešpektovali a dodržiavali pravidlá práce v skupine, pri riešení zadaní si pomáhali,

nerozvíjali svoje zručnosti v tímových činnostiach (konštruktívna diskusia, aktívne počúvanie partnerov) v žiaducej miere. Úroveň zvládania prezentácie výsledkov skupinovej práce dosiahla len 37 %, opäť zapríčinené nedostatočným vedením k tejto zručnosti, pretože posudzovať a podporiť argumentami svoju kooperačnú činnosť nemali možnosť až na 66 % priamych pozorovaní.

Učenie sa žiakov bolo na priemernej úrovni (58,7 %).

Závery

Vzdelávacie programy, ktoré si školy vypracovali, štruktúrou vo väčšine zodpovedali požiadavkám právneho predpisu. Cieľom v nich zadefinovaným bola kvalitná a čo najkomplexnejšia príprava na ďalšie štúdium korešpondujúca so súčasnými požiadavkami, čomu reálne podmienky vo všetkých školách zodpovedali. Dosahovanie stanovených cieľov malo vo viacerých smeroch rezervy. Výchova a vzdelávanie sa v 61,5 % subjektov nerealizovalo prostredníctvom školského vzdelávacieho programu v súlade so štátnym vzdelávacím programom. Príčina spočívala v početných nedostatkoch v učebných plánoch a učebných osnovách, podľa ktorých školy postupovali. V **učebných plánoch** sa nedostatky týkali kvality vypracovania, dodržiavania alebo absencie vlastných poznámok k organizácii vyučovania (nedelenie tried na skupiny, spájanie žiakov do skupín v rozpore s právnym predpisom, neuvedenie kurzovej formy vyučovania s príslušnou časovou dotáciou). **Učebné osnovy** mali nedostatky v rozpracovaní v rozsahu podľa učebného plánu, v súlade so vzdelávacím štandardom pri rozpracovaní školou vypracovaných učebných osnov a v nevypracovaní osnov pre voliteľné predmety. Výrazným nedostatkom bolo nerealizovanie experimentálnych činností v predmete chémia v 2 školách. Zapracovanie prierezových tém bolo na niektorých gymnáziách neúplné a formálne, z čoho sa dalo usudzovať, že v ich realizácii neboli dôsledné. Žiakom so **špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami** venovali (okrem 1 subjektu) zvýšenú pozornosť, deklarovali úpravu podmienok ich vzdelávania, postupovali pri ňom podľa odporúčaní poradenských zariadení. Školy by v súvislosti so svojimi potrebami uvítali viacerých odborníkov ako svojich zamestnancov (školských psychológov, asistentov učiteľa). **Národný štandard finančnej gramotnosti** nezpracovali všetky gymnáziá kompletne, v 1 škole bolo zapracovanie len formálne. Vo viacerých na rozvíjanie finančnej gramotnosti vytvorili osobitné predmety, ojedinele ju rozvíjali spoluprácou na medzinárodnom projekte.

Významnou súčasťou vplývajúcou na kvalitu vzdelávania bol **vnútorný systém kontroly a hodnotenia**, ktorý však mal v kontrolovaných subjektoch výrazné nedostatky. Kontrola a hodnotenie žiakov v niektorých školách boli v dokumentoch spracované neucelene, jej realizácia bola nedôsledná v 5 z nich – závery prerokovávali sporadicky bez analýzy príčin nedostatkov a vyvodzovaní efektívnych postupov nápravy. Kontrola a hodnotenie zamestnancov neboli zacielené na posúdenie miery osvojenia si jednotlivých kompetencií a úrovne prejavovaných vedomostí a zručností žiakov, len na činnosti učiteľa, často bola formálna, pričom vzhľadom na absenciu opatrení k zisteným nedostatkom, nebola efektívna. Napriek prihláseniu sa k autoevalvácii ako užitočnému procesu na zvyšovanie kvality edukácie a výsledkov školy vo všetkých oblastiach, gymnáziá ju vykonávali len izolovane v niektorých úsekoch svojich činností. Riaditelia sa väčšinou zhodli na názore, že podpora k jej systematickej a komplexnej realizácii zo strany príslušných inštitúcií (MŠVVaŠ SR, ŠPÚ, MPC a i.) bola málo intenzívna.

Práca **predmetových komisií** priamo ovplyvňujúca kvalitu výchovy a vzdelávania bola hodnotená školskou inšpekciou na nevyhovujúcej úrovni. Veľké nedostatky sa vyskytli najmä v plnení ich riadiacej, kontrolnej a vzdelávacej funkcie, ktoré boli buď neefektívne, alebo realizované nekvalitne a formálne. Najviac formalizmu sa prejavilo v plnení kontrolnej funkcie (zanedbávanie analýzy a prijímania opatrení k zisteným nedostatkom) a vo vzdelávaní členov predmetových komisií. I keď sa učitelia zúčastňovali vzdelávania vychádzajúceho z aktuálnych potrieb škôl, nedostatkom bola aplikácia nadobudnutých poznatkov a skúseností v ich pedagogickej činnosti. Výnimky boli menej časté, ojedinele si členovia predmetových komisií

rozširovali svoje poznatky napr. v oblasti inovatívnych foriem vyučovania súvisiacich s kooperatívnou činnosťou a plne ich uplatňovali v praxi. Školy podporovali **vzdelávanie sa pedagógov** pomerne výrazne, vychádzajúc pri tom z analýz vlastných potrieb. Externé vzdelávanie sa sústredilo predovšetkým na inovatívnosť vyučovania v spojení s rozvíjaním digitálnej gramotnosti. Pozitívom bolo v 2 subjektoch systematické vyhodnocovanie vzdelávacích aktivít a ich efektivity. Vzťahy žiakov a pedagógov podieľajúce sa na **školskej klíme** nebolo možné charakterizovať pocitom istoty na skoro 70 % gymnázií. Prekážkou podľa žiakov bol malý záujem učiteľov o ich životné preferencie, názory a postoje ako i menej korektné vyjadrenia z ich strany. Index otvorenosti škôl vypovedajúci o vzťahoch medzi pedagógmi navzájom a riadiacimi pracovníkmi bol pod pásmom bežných hodnôt a v časti subjektov (3) bola školská klíma vyhodnotená ako uzavretá. Nepriaznivým zistením bola veľmi slabá cielená podpora efektívnych stratégií učenia sa (len na 2 G). Školy poskytovali **služby** výchovných poradcov orientované najmä na kariérové poradenstvo, poradenstvo žiakom so ŠVVP a žiakom ohrozeným slabým prospechom. Ojedinele sa výchovní poradcovia sústredili aj na riešenie problémov žiakov s vnútornými konfliktami alebo získavanie záujemcov o dobrovoľnícke služby. Významným pozitívom bola bohatosť a šírka **záujmovej činnosti** žiakov. Okrem práce v krúžkoch nadväzovali spoluprácu s vedeckými a vysokoškolskými pracoviskami, podieľali sa na národných aj medzinárodných projektoch, zapájali sa do programov Erasmus+, dosahovali úspechy v súťažiach a olympiádach rozmanitého zamerania. Časť z nich bola tvorcami školských časopisov, niekde vydávaných v anglickom jazyku. **Rozhodovacie procesy** v niektorých gymnáziách (5) neboli v súlade s právnymi predpismi. Pochybenia riaditeľov súviseli s povoľovaním štúdia mimo SR a prestupu žiakov z iných študijných odborov alebo škôl (prestup 2 žiačok na bilingválne štúdium bez korektného vykonania rozdielovej skúšky, umožnenie pokračovania v štúdiu a jeho ukončení žiakovi, ktorý nebol úspešný pri rozdielovej skúške). **Prijímanie** žiakov na štúdium bolo na všetkých gymnáziách pripravované a realizované v súlade s právnymi predpismi s výnimkou školy, v ktorej neprerokovali formu, rozsah a obsah prijímacej skúšky. Nedostatkom bolo v 1 subjekte prijatie vyššieho počtu žiakov, ako bol počet stanovený orgánom miestnej štátnej správy v školstve. **Pedagogická** a ďalšia **dokumentácia** boli vypracované, prerokované a vedené podľa právnych predpisov, v niektorých školách však interné predpisy neboli aktuálne, inde nevedli evidenciu sťažností, odvolávali sa na neplatný predpis a v subjekte s vyučovacím jazykom národností ju nevedli aj v tomto jazyku.

Podmienky, v ktorých školy uskutočňovali výchovu a vzdelávanie boli na dobrej úrovni (88 %). Školy viedli riadiaci zamestnanci, ktorí s výnimkou 2 zástupcov 1 subjektu spĺňali kvalifikačné predpoklady a požiadavky na výkon riadiacej funkcie a vzdelávali v nich pedagógovia spĺňajúci zákonom stanovené kritériá. Medzi nimi boli 2 učiteľky bez doplňujúceho pedagogického vzdelania a 1 učiteľ bez splnenia kvalifikačných požiadaviek. Odbornosť vyučovania dosahovala 97 %. Priestory gymnázií boli dostatočné a vybavené na veľmi dobrej úrovni. Okrem učební a laboratórií školy zväčša disponovali knižnicami s bohatým inventárom a multimediálnymi učebňami, mali aj dostatok telocviční a športovísk. Pri edukácii využívali učebné texty a pracovné listy často vypracované samotnými pedagógmi, len v jednej škole neboli spokojní so zásobením učebnicami (chýbajúce učebnice informatiky a biológie). Pedagógovia využívali počítačovú a didaktickú techniku, niektorí aj e-learningový portál, výučbové softvéry, ojedinele robotické sady. Čiastočne bezbariérový prístup zabezpečili len v 4 subjektoch. Podmienky na zaistenie **bezpečnosti a ochrany zdravia** boli na dobrej úrovni. Školy sa riadili komplexne vypracovanými školskými poriadkami (okrem 1), s ktorým nie vždy boli všetci aktéri výchovy a vzdelávania dostatočne oboznámení. Na bezpečnosť v nich významne vplýval nedostatočne alebo nesystematicky vyhodnocovaný monitoring, čo sa prejavilo aj v dotazníkoch žiakom a zisteniach školskej inšpekcie, že existencia šikanovania je rozšírenejšia, ako ju subjekty evidujú. Potenciál žiackej školskej rady nevyužívali riadiaci a pedagogickí zamestnanci v oblasti riešenia výchovných problémov dostatočne, len asi 20 % jej

členov potvrdilo účasť na ich riešení a koordinátora prevencie nepoznala viac ako tretina z nich. Nedostatky v organizácii vyučovania boli zistené na viacerých gymnáziách, ktoré nezaradili obedovú prestávku, dopoludňajšiu 20-minútovú prestávku, nedodrжали stanovený začiatok vyučovania alebo v 1 deň vyučovania počet hodín presiahol limit. V 3 subjektoch dokumentácia súvisiaca s organizovaním mimoškolských podujatí nebola kompletná.

Vytváranie predpokladov pre rozvoj kľúčových kompetencií kontrolovali školskí inšpektori na gymnáziách s počtom **4 634 žiakov** na **753 vyučovacích hodinách** (731 hospitácií). Učenie sa žiakov hodnotili na priemernej úrovni (58, 7 %). Väčšina žiakov mala dobre rozvinuté **komunikačné schopnosti** (75 %), ich slovný prejav bol spisovný, kultivovaný a rozvinutý, terminologicky správny. Pri práci s textom nemali dostatok príležitostí na hlbšiu analýzu, rovnaká situácia bola vo využívaní vyučovacích programov a internetu. Slabou stránkou bola vzájomná komunikácia a efektívna spolupráca aj vzhľadom na málo možností pracovať v tíme. Nedostatkom bolo tolerovanie chýb v škole s vyučovacím jazykom maďarským v komunikácii v štátnom jazyku, ktorá nebola ucelená, súvislá a používané odborné výrazy uplatňované v logických súvislostiach. V bilingválnych triedach 1 gymnázia komunikovali na hodinách predmetov vyučovaných v druhom vyučovacom jazyku vo veľkej miere v slovenskom jazyku. Úroveň rozvíjania **poznávacích kompetencií** (55 %) bola charakterizovaná prevahou úloh na zapamätanie, porozumenie a aplikáciu. Úlohy rozvíjajúce vyššie myšlienkové procesy hodnotenia a tvorivosti boli zastúpené na málo vyhovujúcej až nevyhovujúcej úrovni a boli slabou stránkou výchovno-vzdelávacieho procesu. Vytváranie predpokladov na rozvoj **kompetencií k celoživotnému vzdelávaniu** (66 %) malo pozitívum v aktívnom prístupe žiakov a ich zapájani sa do procesu učenia sa, ale slabou stránkou bolo málo príležitostí na uplatňovanie sebahodnotiacich procesov a ich nízka úroveň (uvedomenie si možností ďalšieho rozvoja – 30 %), čo neposkytovalo žiakom kvalitné východisko pre vysokoškolské vzdelávanie ako deklarovaný vlastný cieľ gymnázií. Žiaci boli ochotní vyjadrovať svoje názory a postoje k problémom nastoleným na vyučovaní, úroveň rozvíjania **občianskych kompetencií** (57 %) však mala rezervy v rozvíjaní schopnosti rozvinutejšej a bohatšej argumentácie a rešpektovaní stanoviska iných. Jednou z príčin bol opäť nedostatočne poskytovaný časový priestor. **Sociálne schopnosti a zručnosti** boli zo všetkých kľúčových kompetencií na najnižšej úrovni rozvíjania (49 %). Spôsob komunikácie so spolužiakmi a pedagógmi bol korektný, ale nedostatočné vedenie ku kooperatívnym zručnostiam sa odrazilo v nižšej úrovni zvládania prezentácie výsledkov práce a ich argumentačnej podpore.

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- organizačné zabezpečenie plnenia strategických cieľov vzdelávania
- efektívnosť kontroly a hodnotenia pedagogických zamestnancov ako spätnej väzby nevyhnutnej pre zvyšovanie kvality vlastnej pedagogickej činnosti
- komplexnosť pravidiel hodnotenia žiakov a ich jednoduchosť v rámci predmetov
- zavedenie komplexných autoevalvačných procesov ako podmienky zvyšovania úrovne vzdelávania zabezpečujúcej rozvíjanie všetkých kompetencií žiakov, vrátane transverzálnych zručností
- dôslednosť, pravidelnosť a efektívnosť činností predmetových komisií pri analýze výchovno-vzdelávacích výsledkov, prijímaní a kontrole opatrení na zlepšenie
- kompletnosť vypracovania učebných osnov (vypracované učebné osnovy nerozpracované v rozsahu určenom vzdelávacími štandardami)
- intenzívnejšie rozvíjanie vyšších myšlienkových procesov smerujúcich k rozvíjaniu kritického myslenia
- podpora nadobúdania kompetencií k celoživotnému vzdelávaniu, sociálnych spôsobilostí (práca v tíme)
- poskytovanie väčšieho priestoru žiakom na riadení života školy

Opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov

K zisteným nedostatkom Štátna školská inšpekcia uložila na základe závažnosti kontrolovaným subjektom prijať opatrenia na odstránenie nedostatkov vyplývajúcich z porušenia všeobecne záväzných právnych a interných predpisov. Uplatnila odporúčania (102) a opatrenia prijaté zo strany kontrolovaného subjektu (46). Zriaďovateľom 2 škôl bolo zaslané upozornenie. Na 1 G¹⁰⁰ sa týkalo nerozpracovanie učebných osnov občianskej náuky najmenej v rozsahu vzdelávacieho štandardu, vykonávania PFIC MS z predmetov, ktoré túto formu nemajú určenú a vedenia pedagogickej dokumentácie len v inom ako štátnom jazyku. V druhom subjekte¹⁰¹ išlo o nesúlad ŠkVP s príslušným ŠVP, nedodržanie stanoveného začiatku vyučovania a prekročenie maximálneho počtu vyučovacích hodín v jednom vyučovacom dni, nevypracovanie štatútu žiackej školskej rady, nevedenie pedagogickej dokumentácie v štátnom jazyku.

Odporúčania a podnety

Riaditeľom gymnázií

- zabezpečiť komplexnosť vypracovania ŠkVP, vrátane vlastných poznámok k učebným plánom v súlade s aktuálnymi podmienkami školy a kvality rozpracovania učebných osnov
- skvalitniť implementáciu prierezových tém do obsahu vzdelávania v UO vyučovacích predmetov a ich realizáciu vo výchovno-vzdelávacom procese
- uplatňovať vnútorný systém kontroly a hodnotenia so zameraním na skvalitňovanie a zefektívňovanie činností v škole
- kontrolovať plnenie riadiacej, kontrolno-hodnotiacej a vzdelávacej funkcie predmetových komisií s cieľom ich aktívnejšieho a dôslednejšieho podieľania sa na skvalitnení výchovno-vzdelávacej činnosti
- klásť dôraz na väčšiu zainteresovanosť pedagógov využívať účinné stratégie na rozvíjanie činnostného učenia sa žiakov, rozvíjanie vyšších myšlienkových procesov a vedenie žiakov k osvojovaniu efektívnych učebných stratégií
- kontrolovať prehľbovanie kompetencií k celoživotnému vzdelávaniu a sociálnym zručnostiam
- systematicky vyhodnocovať monitoring prevencie a odhaľovania negatívnych javov v správaní žiakov, prijímať adekvátne opatrenia na ich elimináciu a kontrolovať ich plnenie

Metodicko-pedagogickému centru

- poskytovať vzdelávanie pre vedúcich predmetových komisií zamerané na efektívne plnenie ich funkcií vo výchovno-vzdelávacom procese

MŠVVaŠ SR

- vypracovať a zverejniť zoznam bilingválnych gymnázií postupujúcich pri vzdelávaní podľa medzinárodných zmlúv a pravidelne ho aktualizovať
- vymenovať predsedov školskej maturitnej komisie do tried s bilingválnym vzdelávaním, ktoré vznikli preukázateľne na základe medzinárodnej dohody

¹⁰⁰ Bilingválne gymnázium Milana Hodžu, Komenského 215, Sučany

¹⁰¹ Gymnázium – Gimnázium, Zoltána Fábryho 1, Veľké Kapušany

